

Priloga, izveščila, poročila, dan zjutraj. Uredništvo: ulica sv. Antona št. 20, Ljubljana. Oglasi se ne sprejemajo. Izdajatelj: Anton Gerbec. Tisk: Ljubljana. Cena: 18.50, pol leta 1.30, leto 2.60. Za inostranstvo mesečno 3.00. Telefon uredništva in uprave 11-57.

EDINOST

Posamezne številke v Trstu in okolici po 20 cent. — Oglasi se računajo v širini ene kolone (72 mm). — Oglasi trgovcev in obrtnikov po 40 cent. osmrtnice, zahvale, poslanice in vabila po L. 1. — Oglasi dnevniških zavodov po L. 2. — Mali oglasi po 20 cent. beseda, najmanj pa L. 2. — Oglasi, naročniki in reklamacije se pošiljajo izključno upravi Edinosti, v Trstu, ulica sv. Frančiška Asiškega št. 20, I. nadstropje. — Telefon uredništva in uprave 11-57.

Felice Bennati in Slovani

Ko se je človek s svojo smrtjo odtegnil telesnemu očesu svojih sodobnikov in gleda na njegovo osebnost le duševno oko, da jo moremo presojati objektivneje — brez jeze in sovraštva — in naša sodba more biti pravičnejša v tem smislu, da z resnostjo in objektivnostjo zgodovinarja predoča poleg sence tudi luč. Dokler smo v borbi s človekom, je naravno, da občutimo in prvi vrsti njegove neprijetne nam strani, da ga sodimo le po tem, kar nam je storil huduga. Ko pa se je njegova telesna osebnost odtegnila našemu očesu in ne teži več med nami in njim, senca starih nasprotstev, vidimo tudi druge njegove strani, ki jih moremo saj spoštovati.

Zgodovina življenja in javnega delovanja Felice Bennatija vsebuje tudi kak moment, ki je simpatičen in ki nas sili k spoštovanju moči, čeprav nam je bil vse svoje življenje oster političen in naroden nasprotnik.

Pred vsem je bil Felice Bennati odkrit in brezobziren nasprotnik. To je svojstvo, ki na koncu koncev prihaja v prilogi tudi tistemu, ki mu je nasprotnik. Veš vsaj, s kom imaš opraviti, česa moreš pričakovati od njega. Bennati je bil absolutno vdan stvari, ki je služil. Moč globoke vere — tudi v najneugodnejših časih — v zmago idealov, za katere se je boril z vso neustrašenostjo. Pa ne samo boril, ampak se ni plašil tudi žrtve za cilje, ki jih je oznanjeval njegov politični evangelij.

Ko se je v letu 1878, za časa zasedbe Bosne in Hercegovine po avstrijski vojski, zdelo, da bi ulegla Italija z orožjem poseči vmes, sta Bennati in njegov somišljenik odvnetnik Luigi Quarantotto dala priklopiti na zidove v Kopru poziv k iredentistični akciji, k upor.

Sledil je seveda političen proces proti njima. Prva razprava je bila v Trstu. Ker pa se avstrijskim oblastvom tržaško ozračje ni zdelo ugodno za tak proces, so razpravo odložila in delegirala deželno sodnijo — v Ljubljani! Z ozirom na staro nasprotstvo med Slovenci in Italijani so računala z gotovostjo na — obsodbo. Ali zračunala so se. Prišlo je drugače. Obrambo obeh obtožencev je prevzel tedanji odlični in neustrašni bорец, pokojni dr. Valentin Zarnik, ki je zastavil vse svoje znanje in vso svojo govorniško spretnost na korist svojih varovancev. In to z uspehom, da so slovenski porotniki izrekli pravorek, ki je italijanska obtožnica rešil obtožebel.

To je bil eden tistih tako redkih slučajev, ko je italijanski tisk s prisrčnimi besedami priznaval slovensko pravičnost in slovensko politično svobodoljubje. Ta dogodek iz političnega življenja pokojnega Felice Bennatija je častna stran v politični zgodovini našega naroda zadnjih desetletij. Ne more je zatemniti niti dejstvo, da so Italijani pozneje povsem pozabili na ta dogodek in dalje kričali svojo hreščeco pesem o slovenskem — avstrijskizmu. Danes pa, ob smrti Felice Bennatija, se italijanski listi zopet spominjajo one razprave v Ljubljani in nam dajejo s tem pravico, da tedanji pravorek slovenskih porotnikov zabeležimo kot zgoren protest proti rešenemu obdolževanju in podkpanju. Radi tega dogodka nam je spomin na pokojnega Felice Bennatija ne le blagodejen, marveč je tudi aktualne pomembnosti ravno za sedanje čase. Dejstvo, da je razprava proti Bennatiju in Quarantotto pokazala, kako pravičen in plemenit zna biti Slovenec tudi napram političnemu in narodnemu nasprotniku, kako je prepošten in presvobodoljubben, da bi hotel radi politi-

čnega nasprotstva s človekom druge narodnosti metati v ječo in spravljati v nesrečo: to dejstvo bi moralo biti našim sodeželanom drugega plemena v dokaz, kako lahko bi moglo priti do mirnega sožitja s tako poštenim narodom. V to ni treba nič drugega, nego da se na italijanski strani napram nam postavijo v vseh stvareh na tisto vzvišeno stališče človeške pravičnosti, političnega in narodnega svobodoljubja, na katero so se postavili slovenski porotniki v političnem procesu proti Italijanoma Bennatiju in Quarantotto: pošten in plemenit bodi tudi napram človeku drugega plemena!

Se en dogodek iz političnega življenja pokojnega Bennatija je, ki ga moramo omeniti, ker prica, kako je pokojnik, kraj vse svoje politične in nacionalne borbenosti vendar spoznaval potrebo kake uredbe v razmerju med italijansko večino in slovansko manjšino v deželnem zboru, oziroma slovansko večino in italijansko manjšino v deželi istrski.

Včeraj smo že omenili, kako deželni zbor istrski ni mogel funkcionirati, ker je večina v zbornici s svojim brezobzirnim in krutim postopanjem napram manjšini to poslednjo tako ogrožila, da je bilo onemogočeno vsako delo. Zgodilo se je celo, da so morali slovenski in hrvaški poslanci v najstrašnejši burji peš bežati iz Poreča do Kopra, da so se odtegnili žaljenjem v zbornici in zlostavljanju od strani do skrajnosti razpaljene množice po poroških ulicah. Mera strasti in podivjanosti je bila prepolna, da ne bi bila avstrijska vlada, ki sicer ni bila tenkočutna, primorana h kakemu ukrepu, ki je bil v tem, da je razpustila deželni zbor. Tako je aparat deželnega parlamentarizma nehal delovati na veliko škodo dežele.

Tedaj je bil tudi Felice Bennati med tistimi, ki so spoznali potrebo, da se napravi konec temu skrajno škodljivemu stanju s tem, da se razmerje med večino in manjšino v zbornici kako razčisti in uredi. V ta namen se je Bennati udeleževal tozadevnih pogajanj s Slovani. Zgodovinskih resnic na ljubo pa moramo ugotoviti, da je hotel Bennati mirno sožitje med obema plemenoma, po katerem je stremel, postaviti na podlage, ki jim naši poslanci nikakor niso mogli pritrčiti. Po njegovem bi se morala ustanoviti in zagotoviti vse možnost italijanske večine nad slovansko manjšino v zbornici. Vse slovansko gibanje je Bennati pripisoval le »znanim agitatorjem«. V svojem konceptu o sporazumu, kakor ga je on hotel, je šel tako daleč, da je prišel v navzkrižje celo z isto italijansko večino in je zato demisioniral kot njen predsednik.

Vse do vojne je ostal Bennati dosleden razmerje med Italijani in Slovani. V svojih naziranjih, kako naj bi bilo letu 1915, se je preselil v Benetke iz razumljivih razlogov. Tudi tam je razvijal svoje delovanje za veliko idejo, ki ji je bil vdan z vsem žarom svoje italijanske duše. Bil je naš neodnehljiv nasprotnik. Bil pa je tudi mož — cel mož, kakor izklesan iz enega kosa. V njegovem programu, ki ga je zasledoval z železno vztrajnostjo in neizprosno, je bilo italijansko nadvladje v naših pokrajinah. Ni poznal nikakih kompromisov. Taka je bila politična osebnost Felice Bennatija. S svojo odločnostjo, odkritostjo in poštenostjo je dal jasne zglede, ki silijo tudi nas k spoštovanju. Prava nesreča za bodoče življenje v deželi pa bi bila, če bi njegovi nasledniki hoteli ubirati poti njegove nespravljivosti napram slovanski večini in deželi.

narekovalo njegovo italijanstvo. »Ko sem sprejel kandidaturu — je rekel Bracco — se mi je odvklil od srca velik kamen. Imel sem priliko, kakor nikdar prej, reagirati proti neiskrenosti, ki je okužila zrak, ki ga vdihavamo. Koliko žalosti so vzbudile v meni dvoličnosti spoštovanja vrednih oseb, ki so se polagoma vdale minljivemu koristolovstvu in strahu. (Bracco namigava na on. De Nicola, De Nava itd.). In to so strole v prvi vrsti iz strahu. Propad iskrenosti — ali če hočete, morale — povzročiti v vsakem narodu globok preobrat. Slučaji dvoličnosti, hlinjenja, prilagoditve se množijo v neskončnost in to iz golih egoističnih koristi, ki jih kdo ima od tega, in vsled nagraditve laži, transakcij, egoizmov duša naroda peša.»

Šolski ravnatelj proti Gentilejevi reformi

RIM, 5. »Mondo« poroča, da je minister Gentile poslal kr. skrbništvo v Bologni zelo ostro pismo, v katerem obžaluje, da je neka oseba, ki je v državni službi, v listini, naslovljeni na svoje podrejenec dala dokaz pomanjkanja smisla za disciplino. Omenjeni list dostavlja, da gre za okrožnico, ki jo je neki didaktični ravnatelj v neki veliki občini v zgornji Italiji poslal nadzornikom. V tej okrožnici je med drugim rečeno, da bo Gentilejeva reforma popolnoma prevrгла sedanji red. Radi tega je treba še počakati z ureditvijo novega učnega programa na podlagi te reforme; kajti reforma bo treba prej revidirati.

Zmaga vladne stranke pri volitvah v Chile

SANTIAGO DEL CHILE, 3. Pri državnoborskih volitvah so vladne stranke dobile večino v obeh zbornicah; tako so opozicijski izgubili večino tudi v senatu.

Razprave o jugosl. proračunu

Sporazum z Romunijo odobren

BEOGRAD, 5. Včerajšnja seja narodne skupščine se je začela ob 10. uri popoldne. Na dnevnem redu je bila posebna debata o proračunu ministrstva za pravosodje.

Prvi je govoril posl. g. Halil beg Hrasnica (muslimanski klub), ki je kritiziral posebno pravosodno razmere v Bosni, kjer so sodniki, kakor tudi drugi uradniki slabo plačani, vsled česar vlada velika nezadovoljnost, a veliko število jih je sploh zapustilo službo, tako da traja dolgo časa, da se končajo posamezne preiskave in razprave. Potreban je reorganizacija sodišč. Dalje se je pritoževal, da sodne oblasti zaplenjajo take blanko, ki so bili v Beogradu svobodno obelodanjeni. Glasoval bo proti proračunu.

Za njim je govoril demokrat g. Kostja Timotijević, ki je opozoril na neodvisnost sodnikov in sodišč, na napada strankarsko pojmovanje, ki je zavladalo v nekaterih sodniških krogih. Poudarja, da v Vojvodini še do danes niso zakoni prevedeni na srbski jezik, vsled česar morajo sodniki med razpravo prevajati madžarski tekst. Dotaknil se je tudi vprašanja sekvestrov, rekoč, da je treba danes znova vzbuditi narodu vero v pravosodje. Glasoval bo proti proračunu.

Posl. g. dr. Hohnjec (jugoslov. klub) je protestiral proti redukciji uradnikov in zahteval za nje povišanje plač, obenem je govoril proti povečanju sodnih taks. Izjavlja, da bo glasoval proti.

Po govoru socialista g. dr. Sekulića, ki je istaklo izjavil, da bo glasoval proti proračunu, je bila seja ob 13. uri zaključena in nadaljevanje napovedano za pol 17. uro.

Ob 4. uri popoldne se je nadaljevala seja narodne skupščine. Zunanji minister dr. Ninčić je govoril o sporazumu z Romunijo in naglašal, da je ta sporazum veliko politične važnosti. Težkoče za doseg tega sporazuma so bile velike. Jugoslavija je dobila v krajih, ki ji pripadajo, veliko sonarodnjakov, tako v Surjani, kjer je od 759 prebivalcev 406 Srbov, v Velikem Gaju od 2702 prebivalcev 1362 Srbov. Enako razmerje je tudi v drugih krajih. Kar se tiče otoka Moldave da je odstopila za enak kompleks zemljišča v Banatu. Današnje meje z Romunijo so dobre v narodnem pogledu in je neopravičeno nezadovoljstvo, ki se je pojavilo v nekaterih krogih. Dr. Ninčić je naglašal, da je taka razmejitev najboljša solucija, ki je bila v danih razmerah sploh možna. Poudarja, da so sedaj določene meje proti Bolgarski, Avstriji in Madžarski in z romunskim sporazumom so določene meje tudi proti Romuniji, ki je jugoslovenska prijateljica in zaveznica. Ostane še razmejitev med Italijo in Slovenijo. Upati je, da bo tudi ta meja v kratkem določena. Tako bo Jugoslavija dobila končno svoje meje. Ker je romunski sporazum dovoljen za nacionalne interese, prosi dr. Ninčić narodno skupščino, da ta sporazum sprejme.

Nato povzame besedo član opozicije dr. Slavko Sečurov, ki je v eno in polurnem govoru dokazoval, da ta konvencija z Romunijo predstavlja izpremembo mirovnih pogodb, s katerimi je bila meja točno določena, in je Jugoslavija odstopila Romuniji več, kakor pa od nje dobila. Konstatira, da so podatki, ki jih je navedel zunanji minister dr. Ninčić o krajih, ki so bili dobili, netočni glade skupnega števila prebivalstva. To število znaša 12 tisoč duš, to pa niso narodni elementi, ampak predstavljajo narodne manjšine. Sečurov protestira proti temu, da je ostalo v Romuniji še veliko srbskih sel. V imenu opozicije izjavlja, da bo glasoval proti.

Dr. Ninčić je na kratko odgovarjal Sečurovu in pobijal njegove navedbe. Nato je govoril Dušan Grčić, ki je v dolgem govoru hvalil sporazum in naglašal, da je dr. Ninčić upošteval pri tem sporazumu bolj narod kakor zemljo. Poziva skupščino, da glasuje za sporazum o razmejitvi z Romunijo.

Prešlo se je na glasovanje. Glasovalo se je dvakrat v načeln in v poedinosti. Po izjavi predsednika narodne skupščine je glasovalo 159 poslancev, od teh 108 za in 51 proti.

Politični položaj v Jugoslaviji

Posvetovanje v opozicijskem bloku

BEOGRAD, 5. V Beogradu se pričakuje delegacija HRSS, ki bi imela danes prisestvo v narodno skupščino pooblastila poslancev hrvaškega narodnega zastopstva. Vlada večina je na svojih konferencah že določila svoje držanje napram prihodu Radićevcev v Beograd. Pri teh posvetovanjih je sodeloval tudi dr. Laza Marković, ki je poročal o svojih vtisih in podatkih iz Zagreba. To poročilo se strinja z izjavo g. dr. Čimića, da Radićevci ne pridejo v Beograd, temveč, da bodo k večjem zahtevali verifikacijo svojih mandatov. V tem smislu je g. dr. Marković obvestil tudi predsednika narodne skupščine. Vlada je sklenila, da se bodo mandati vzeli v pretes v svrhu verifikacije šele po sprejetju proračuna. Kar pa se tiče Radića osebno, ostanejo prejšnje navedbe v veljavi, po katerih se ima Radić takoj po prihodu v državo zapreti. V vladinih krogih se bavijo z mislijo, da se ustvari taka situacija v parlamentu, ki bi onemogočila sestavo opozicijskega bloka. V to svrhu bi namreč vlada po sprejetju proračuna po-

slala narodno skupščino za nekaj mesecev na odmor, med katerim bi šli radikali med narod, da ga obvestijo o situaciji.

Včeraj popoldne je prišel v Beograd g. dr. Korošec in takoj stopil v stike z gg. Ljubomir Davidovićem in dr. Spaho. Izmenjali so si misli o situaciji in se seznanili z resolucijami, ki so bile sprejete v Sarajevu in Ljubljani. Govorilo se je tudi o razpoloženju naroda. G. dr. Korošec je potrdil izjavo posl. Sušnika, da po njegovem mnenju ne obstoje nikake ovire za formiranje opozicijskega bloka. Razgovori o ustanovitvi opozicijskega bloka se bodo proračuna za kratko dobo odložena. Med bodo držali člani HRSS.

Včeraj se je v radikalnem klubu govorilo, da bo narodna skupščina po sprejetju proračuna kratko dobo odložena. Med to dobo pa bi verifikacijski odbor pretresal pooblastila Radićevih poslancev. Istočasno bi g. Pašić izvršil rekonstrukcijo vlade. Narodna skupščina bi se po odmoru bavila s poročilom verifikacijskega odbora. Neki član vlade je izjavil, da bo vlada nemoteno nadaljevala svoje delo. Vso pažnjo posveča sedaj proračunu. Prihod Radićevcev bi značil korak k saniranju notranjih prilik, ker bi bil spor med srbskim in hrvaškim plemenom likvidiran. Nihče nima ničesar proti prihodu poslancev HRSS v narodno skupščino, kjer jim je tudi mesto. Sicer pa radikali dosedaj ne verujejo v formiranje opozicijskega bloka z Radićevci. Ti zahtevajo verifikacijo svojih mandatov pač le zato, da bi ustvarili tak položaj iz katerega bi bile volitve edini izhod.

V podeljek se je vršila od 4. do 8. ure seja ministrskega sveta, na kateri se je največ govorilo o situaciji. Ker so prišla sedaj v kombinacijo nova dejstva, je vlada proučevala resolucije radićevcev in SLS. Dospelo je tudi poročilo g. dr. Čimića, ki je za vlado zelo ugodno. Izgleda, da so si ministri usvojili mišljenje g. dr. Čimića glede namena radićevcev. Govorilo se je tudi o sredstvih, s katerimi bi se pariral opozicijski blok. Zdi se, da je sklep g. Pašića v tem pogledu že gotov.

»Beogradske Novosti« izražajo dvom, da bi radićevci zares prišli v Beograd, češ, da stitizacija njih resolucije povodom sporazuma z Italijo ne kaže namena za resno sodelovanje z demokrati v parlamentu. Sicer pa list iskreno želi, da radićevci spolnijo svoje obljube in pridejo v skupščino, ker bi bilo v interesu Hrvatov in države. Plemenska mržnja, ki so jo zakrivali Hrvati in Srbi, se mora razčistiti, a prihod Radićevcev v Beograd in njih borba v skupščini je eden od potov k temu razčiščenju.

Vesti o tajnik točkah v pogodbi med Italijo in Jugoslavijo neresnične

BEOGRAD, 5. V današnji seji skupščine sta dva radikalna poslanka vprašala ministra zunanjih zadev Ninčića za pojasnilo glede dveh tajnih točk, ki jih baje vsebuje pogodba med Italijo in Jugoslavijo, na kateri se je nanašalo poročilo, proglašeno pretekle nedelje s strani Radićevce stranke. Ninčić je odgovoril, da je tozadevna vest navadna laž in pravcato obrekovanje, ki ga je razširil Radić s protidržavnim namenom. Končno je Ninčić odločno zanikal, da bi obsojali omenjeni tajni točki.

Rusko-italijanska pogodba odobrena

od sveta ljudskih komisarjev
MOSKVA, 5. Uradno rusko poročilo naznaja, da je svet ljudskih komisarjev odobril italijansko-rusko trgovsko pogodbo ter jo predložil v ratifikacijo izvršilnemu odboru Zveze. Pogodba sloni na temelju reciprocitete ter nudi ugodnosti obema državam. Doba njenega trajanja je določena na 3 leta.

Novi kitajski zastopnik v Moskvi - Japon-

ska za vzpostavitve diplomatskih odnosov z Rusijo
MOSKVA, 5. Novi zastopnik Kitajske Li Dzia Tao je prispel v Moskvo. V nekem pogovoru je izjavil, da se bodo v najkrajšem času obnovili normalni odnosi med Kitajsko in sovjetsko vlado. Pogajanja se bodo začela te dni v Pekingu.

Japonski zunanji minister Matzui je po-

izvedel o naziranjih vlade Zveze sovjetskih republik glede možnosti za vzpostavitve normalnih diplomatskih odnosov med Japonko in Rusijo.

»Červone« se sme izvažati.

MOSKVA, 5. Takozvani červonci, novi denar Rusije, se smejo izvažati v inozemstvo brez nobenih omejitev.

Stavka osebja za odvažanje smeti v Parizu

PARIZ, 5. Danes se je začela stavka osebja za odvažanje smeti. Stavka sicer ni splošna, a vendar trpijo celi deli mesta radi nje. Ugotovili so se začetki stavke tudi med uslužbenci pri prevozu poštnih zavojev. Vendar se ta služba vrši normalno skoro v vseh okrajih. Ti dve stavki imata svoj vzrok v tem, ker so bile zahtevne uslužbencev za povišanje plač zavrnjene. Francoska zbornica odobrila načrt glede

kolonijalnih kreditov

LONDON, 3. Dolnja zbornica je odobrila z 211 proti 97 glasovom vladni nasproten predlog, predložen ob priliki razprave o načrtu glede dodatnih kolonijalnih kreditov. Liberalci so glasovali v prilog vlad.

Otvoritev semenja v Lyonu

LYON, 4. Včeraj je bil uradno odprt mednarodni semenj. Pri otvoritvi je bil navzoč tudi poslanec Herriot. Najprej je bil odprt oddelek za poljedelske stroje.

Naš volilni znak

Vsak volilec naj si ta znak dobro vtisne v spomin, da ga bo na dan volitev takoj spoznal med znaki drugih strank. Volilni znaki so natisnjeni ob levi in desni strani glasovnice eden pod drugim.

Glasovnico dobi volilec od predsednika volilne komisije na dan volitev. Z njo gre v kabino za glasovanje ter odda svoj glas. Glasuje se na ta način, da se naš znak prečrta z navadnim črnim svinčnikom, ki naj ga vsak volilec vzame na dan volitev 6. aprila s seboj.

Glasom sporazuma med slovanskimi političnimi organizacijami v Italiji glede skupnega nastopa pri volitvah bo oddal vsak naš volilec se tri prednostne glasove, in sicer dr. Wilfanu, dr. Besednjaku in dr. Stangerju. To se napravi tako, da se na treh črtah v srednjem spodnjem delu glasovnice zapiše drugo pod drugo števila 1, 2, 3 na sledeči način:

1
2
3

Vsak volilec torej najprej prečrta naš volilni znak, napiše ta tri števila, zgane (zapre) zopet glasovnico, jo zalepi z gumiranim robom in jo potem izroči predsedniku volilne komisije.

Pred volitvami na Nemškem

BERLIN, 5. Pristaši centroma so imeli danes zborovanje, na katerem so sklenili, da bodo zahtevali razpust državnega zbora, kakor hitro bo končala razprava o točkah, vpisanih na dnevnem redu. Volitve naj se vršijo 8. aprila. V slučaju, da se še druge stranke pridružijo temu sklepu, bo državni zbor razpuščen v soboto.

Nova albanska vlada

TIRANA, 4. Vlada, kateri je predsedoval Zoga, je podala ostavko. Nova vlada je bila tako-je sestavljena: Predsedstvo in notranje zadeve Shekret Verlazi, zunanje zadeve Ilias Variani, pravosodstvo Mufid Libohova, vojna Mustafa Aranita, javna dela Kocio Kotta, ki prevzame začasno vodstvo naučnega ministrstva in ministrstva za finance. Nova vlada se je predstavila danes skupščini s svojim programom, ki vsebuje gospodarske reforme in anekticijo za politične prestopke. Skupščina je odobrila program s 53 proti 26 glasovom.

Poincaré bo govoril o zunanji politiki

PARIZ, 5. »Matin« poroča, da bo ministri predsednik Poincaré imel v zbornici važen govor o zunanji politiki. V prvi vrsti bo odgovoril na razne interpelacije glede francoske zunanje politike. Obenem bo obrazložil stališče francoske vlade v splošnih vprašanjih; Poincaré bo zavzel stališče tudi glede Porurja.

Mednarodna komisija za zračno brodogoje

PARIZ, 4. Včeraj je pričela zasedati mednarodna konferenca za zračno brodogoje, Italijo zastopa gen. Piccio. Minister Letroquer je pozdravil vse zastopnike v imenu francoske vlade.

Težaven položaj Španske v Maroku

LONDON, 5. »Times« poroča iz Madrida, da je bilo včeraj objavljeno uradno poročilo, ki ne taj, da je položaj španskih čet v Maroku resen. Poročilo se sklicuje na dostojanstvo in patriotizem vsega prebivalstva Španije ter ga poziva, da naj v miru čaka na izid operacij, pričetih jugozapadno od Melille.

Odstranitev turškega kalifa

LONDON, 5. »Times« poroča iz Carigrada: Sklep velike narodne skupščine v Angori je bil sporočen kalifu v noči od ponedeljka na torek, ob 2. uri zjutraj. Pri tem so bili prisotni zastopnik zunanega ministrstva v Angori, načelnik carigradske policije in oddelek agentov. Kalifu je bilo zaukazano, da naj vzame prostor na svojem prestolu, da se mu bo prebral ukaz o odstranitvi. Nato je dobil povelje, da mora zapustiti mesto v teku ene ure s sinom in s svojima dvema ženama. Kalif je bil nato v spremstvu straže odveden v Čataldžo, odkoder je odpotoval s posebnim vlakom proti grški mej.

Mehikanski vstaji poraženi

MEHIKO, 5. Po vseh, ki so prispeli v glavni stan zveznih čet, so načelniki liberalcev zapustili zapadno Mehiko. Edem izmed teh je izjavil, da ne more prinesiti vstaja nikakih uspehov. Vojni minister javlja, da je vsak upor udušen v deželi izvirkov petroleja na severu in v pokrajini Vera Cruz.

Popolari in nittijevci

RIM, 5. »Tribuna« prinaša poluradno noto, ki trdi, da bosta vlada in fašistovska stranka otvorila brezobzirn boj proti sporednim listam. »To je splošno pravilo. Ali je treba napraviti izjemo sprico posebnih razmer v posameznih volilnih okrožjih, bo odvisno od gotovih pogojev, ki se morajo še razjasniti. Ker pa velja ta domneva le za eno ali k večjemu dve volilni okrožji (bržkone samo za volilno okrožje Piemont, kjer kandidira on. Giolitti), je v interesu vseh, ki kandidirajo v drugih volilnih okrožjih, da si ne delajo nikakih iluzij.»

V popularističnih krogih je vzbudil veliko vznemirjenje govor populara on. Longinotti v Rimu. On. Longinotti je trdil, da popularska stranka ni ne v razmerju sodelovanja, ne opozicije napram fašistovski vladi. Za on. Longinotti velja še vedno sklep zadnjega narodnega sveta, ki ne govori o nikaki opoziciji. Proti tem izjavam je energično nastopilo glasilo popularske stranke »Popolo«, ki poudarja, da se nahaja popularska stranka v opoziciji. On. Longinotti se bodo bržkone pridružili on. Bresciani, Montini, Giavizzi, Rosa, Piva in Merlin. V čestale pa je vodstvo popularske stranke že rešilo to vprašanje v »misli zatrevanja lista »Popolo«, ko se je izključil on. Meda iz kandidatske liste.

Fašistovski glasili »Corriere Italiano« in »Impero« ter fašistom prijazni list »Epoca« prinašajo trpke pripombe na račun izjav pevnika in dramaturga Roberto Bracco, ki v smislu zatrevanja lista »Popolo«, ki je že je poročal listu »Mattino«. Roberto Bracco navaja razloge, ki so ga dovedli do tega, da je sprejel kandidaturu na opozicijski listi on. Amendola. Stori je to na prigovarjanje on. Amendola, ker mu je to

Labouristi za močno zračno obrambo

LONDON, 5. V času, ko so se labouristi pravljali, da stopijo na vlado, je marsikdo mislil, da bodo z udeležitvijo svojega programa, ki je bil včasih manj socialističen, povzročili pravo revolucijo v političnem in socialnem življenju. Toda kdor je tako mislil, se je varal. Na eni strani bi bila radikalna izvršitev labourističnega programa v polnem naprotju z dosedanjimi taktikami in delovanjem labouristov, ki so potrpežljivi evolucionisti; na drugi stvari pa razpolaga labouristična stranka s prenikanim številom poslancev, da bi mogla svobodno vladati. Navezana je vedno na pomoč liberalcev, katerim se ima zahvaliti, da je sploh prišla na vlado. Kakor hitro bi torej labouristi hoteli izvesti kako reformo, ki bi bila proti programu liberalcev, bi jim liberalci odpovedali pomoč.

Razočarani so pač tudi oni, ki so mislili, da bo labourist Mac Donald nastopil v odškodninskem vprašanju proti imperijalistični Franciji. Zadnja izmenjava pisma med Mac Donaldom in Poincaréjem dovolj jasno prica, da je Mac Donald zelo previden v izvajanju svojega programa.

Vprašanje zračne obrambe Anglije, ki je prišlo v zadnjem času spet na tapet, nam daje ponoven dokaz, da so se labouristi morali odreči sprito sedanjih razmer marsikaterim naukom socializma. Vlada je dala generalu Ashmore nalog, da izdelata načrt za zračno obrambo Anglije. Gen. Ashmore je med vojno organiziral zračno obrambo proti Nemcem z obrambnimi topovi. Toda obrambni topovi pa ne zadostujejo; treba bo tudi pomnožiti število letal.

Sinoči se je tudi gornja zbornica bavila s tem vprašanjem. Sprejela je predlog, v katerem je rečeno, da zbornica sicer zelo želi omejitev zračnega brodivanja; toda v ostalem sloji zbornice na stališču, ki so ga že zavzele prejšnje vlade in vsledična konferenca, da mora Anglija razpolagati z zračnim brodivanjem, ki zadostuje za obrambo angleškega ozemlja proti najmočnejšemu zračnemu brodivanju.

Lord Londonderry, ki je stavil ta predlog, je omenil, da ni ta predlog nikakor naperjen proti Franciji. Minister za zračno brodivanje lord Thompson je obžaloval, da se pri tem sploh omenja Francija.

Granata ubila 3 italijanske delavce.

LILLE, 5. V Havricourtupri Arrossu je bilo zaposlenih 5 italijanskih delavcev pri delu za obnovitev severnega kanala. Eden izmed njih je našel celo granato in jo hotel nesti proč, da bi se ne zgodila kaka nesreča; ko je pa dvignil granato, je ta eksplodirala. Trije delavci so bili ubiti, dva pa težko ranjena.

Izmenjava ratifikacij čehoslovaško-francoske pogodbe.

PARIZ, 5. Večera ob 11.30 so bile izmenjane ratifikacije francosko-čehoslovaške pogodbe. Francijo je zastopal ministrski predsednik Poincaré, Čehoslovaško pa poslanik Osuski.

Tudi Turčija se bo udeležila prihodnjih olimpijskih igr.

PARIZ, 5. Odbor 8. olimpijade je prejel vest, da je turška vlada dovolila podporo 2 milijonov frankov za pripravo turških atletov za prihodnje olimpijske igre. Atleti se bodo urili pod vodstvom ameriškega trenerja.

De Rivera zavrnil prošnjo za pomilostitev Unamuna.

MADRID, 5. Lista Liberala objavlja v svoji današnji številki odgovor generala Prima De Riveru na odprto pismo, s katerim je ta list prosil za pomilostitev prof. Unamuna na univerzi v Salamanci. General De Rivera je odgovoril, da ne more ustreči tej prošnji.

Bedřich Smetana

Iz Prage prihajajo poročila o velikih svečanostih, s katerimi se češki narod spominja svojega velikega sina Bedřicha Smetane o priliki stoletnice njegovega rojstva. V nedeljo predpoldne se je v praškem Narodnem Divadlu začela proslava te stoletnice, katere prekaša po svojem pomenu daleč vse proslave te vrste, kakor se dviga pomen Smetane za vse Slovanstvo in ves kulturni glasbeni svet daleč nad povprečnostjo sličnih umetnikov. Nedeljski svečani akademiji so prisostvovali predsednik republike Masaryk, vsi ministri z ministrskega predsednikom na čelu, predstavniki političnega in kulturnega českega sveta, veliko število Smetanovih čestilcev ter zastopniki ne samo slovanških, ampak tudi vseh drugih kulturnih držav na svetu. Na pozornici, s črno prevlečeni, je stal kip Smetane, okoli katerega so se postavili v polkrogu člani praškega pevskega društva «Hlahol», ki ga je svojčas ustanovil Smetana sam. Vrsto slavnostnih govorov je otvoril predsednik čehoslovaškega parlamenta Fr. Tomášek, za njim je minister za prosveto Bechyň povdarjal, da je delo Smetane velikanskega pomena ne samo za preteklost in sedanost, ampak tudi za vse bodoče generacije slovanstva. O velikem delu Smetane je govoril slavni češki komponist J. B. Foerster, glavno in najznačilnejše umetniško-kritično predavanje je obdržal zgodovinar prof. Zdeněk Nejedlý, ki je prikazal Smetano z vidikov široke svetke kulture in splošnega človečanstva.

Nato se je začel glasbeni del programa, katerega prva točka je bila Smetanova svečana ouvertura, ki jo je mojster skomponiral za otvoritev Narodnega Divadla. Ta del programa so zaključile «Česke pesmi», ki so jih peli člani društva «Hlahol» s spremljevanjem opernega orkestra pod vodstvom dirigenta opere Ostrčila. Svečanost tega vzvišenega trenutka je napravila na navdušenje nepopisen vtis: mnogi se niso mogli ubraniti solz, a kako je ta proslava uplivala na vse, se lahko razvidi iz tega, da se teh solz ni mogel ubraniti niti predsednik republike.

Ako je jutranja svečanost imela vzvišeni značaj klanjanja pred duhom velikega sina je večerna predstava opere «Bramboři v Čechách», prvega velikega dela Smetane, izkazala ogromno navdušenje in zanos za tega mojstra v slovanski umetnosti. Opera je bila od ravnatelja Ostrčila dovršeno naštudirana. Ovacij ni bilo ne konca ne kraja. Tej predstavi so ravnatko prisostvovali poslanik v Pragi Nešić, šef oddelka za umetnost Odaviči, komponist Milojević; v loži so se nahajali s predsednikom republike vsi še živeči člani družine Smetane.

Gledališče je bilo seveda zjutraj in zvečer nabito polno, računa se pa, da je našla v njem prostora komaj četrtina ljudi; ki so se gnetli okoli blaginje.

Istočasno se je proslavila stoletnica rojstva Smetane po vsej Čehoslovaški in to v taki meri, da je ta slava prodrla do najbolj zapuščenih, do najmanjših vasi.

Tako se je torej otvorila ta velika narodna in umetniška manifestacija, a svečanosti se bodo nadaljevala do meseca junija, ko se bo v Pragi vršil veliki mednarodni festival za moderno glasbo, kateri se bo otvoril s Smetanovim «Praškim karnevalom». Vse Smetanove simfonije, komorne in vokalne skladbe se bodo izvedle v marcu na petih velikih koncertih. Narodni Divadlo bo uprizoril v drugi polovici aprila vseh 8 Smetanovih oper. Vrhunec bodo dosegle svečanosti na 11. maja, dan smrti Smetane, ko bo položen temeljni kamen za Smetanov spomenik, a na hiši pri Narodnem Divadlu, v kateri je imel Smetana svojo glasbeno šolo, bo tedaj odkrita spominska plošča.

Na deželi na Češkem pa bodo slavnosti trajale še delj, vse tja do jeseni: Prva češka pevška društva bodo vsepoved pricelali koncerte, programi teh koncertov bodo vsebovali Smetanova dela.

Bedřich Smetana se je rodil 2. marca 1824 v jugovzhodni Češki, v Leitomišlu. Studiral je gimnazijo v Nemickem Brodu in v Plzni, a se je kmalu posvetil na željo svojih roditeljev izključno glasbi. Že kot otrok je bil odličen virtuoz na klavir. Udeleževal se je tudi v politiki in javnem življenju svoje domovine sploh ter stal tu vedno v vrstah naprednih čeških elementov, v katerih duhu je tudi pisal svoja glasbena dela. Nekoliko časa je živel v Goeteborgu na Švedskem, kjer se je pogledil v Liszta in njegov novoromantični krog v Weimaru, kar je postalo za smer Smetanove muzike velikanskega pomena. Tam je tudi spisal svoje prve simfonije. Hrepenenje po domovini ga je privedlo zopet v Prago, kjer je pristopil k organizaciji novega glasbenega življenja ter se predvsem postavil na čelo nove češke opere. Bil je eden prvih ustanoviteljev «Narodnega Divadla», ki je bilo odprto z uprizoritvijo njegove opere «Libuša», nalašč za to priložnost napisane. Tedaj je bil slavni glasbenik na višku svojega ustvarjanja, za tem je nastopilo zanj 10 letno fizično trpljenje. Leta 1874. je ogleš, moral je zapustiti mesto dirigenta v operi ter se preseliti v Jablance, kjer je — popolnoma gluhi — napisal dobro polovico svojih največjih del. Njegovo ogluščenje pa je bilo le začetek hujšega trpljenja: začelo se mu je mešati in leta 1884. je znozel. Dočakal je svojo 60. letnico, ki je bila v vsej Češki proslavljena z velikim navdušenjem, a on ni več znal zanjo. Katastrofa je prišla nadenj v dobi, ko je pisal partituro za svojo nedovršeno opero «Viola». Umrl je v začetku maja istega leta v praški umobolnici.

Rusko-romunska poganja zopet odložena.

DUNAJ, 5. «Tagblatt» poroča, da je bila otvoritev rusko-romunske konference, ki se je imela vršiti 10. t. m., odložena na 24. t. m., ker je bil na mesto Maniškija določen Krestinski za načelnika ruske delegacije.

Parnik «Bainsizza» rešen.

GIBRALTAR, 4. Parnik «Bainsizza», ki je svojčasno naselil v bližini Gibraltarja, je bil rešen.

Prvi naskok na versaillesko pogodbo

Spor med Anglijo in Francijo je stalen. Zdi se, da tudi nastop labouristične vlade ne more spraviti s poti navzkrižja med interesi latinske celinske države in med interesi velikobritanskega imperija. Nasprotno, gotovi znaki bi prej kazali, da se utede ta spor še pootriti. Ali se more zgoditi še kaj hujšega, kakor je bila izjava labourističnega ministra Hendersona, da je treba versaillesko pogodbo revidirati.

K temu se še povrnemo, sedaj pa si najprej oglejmo, v koliko je Evropa zainteresirana na tem, da versailleska pogodba ostane nenarušena in ali so Angleži tudi tako navezani nanjo kakor ostale države.

Versailleska pogodba je deloma sad polne vojaške zmage zaveznikov nad Nemci, deloma pa ji je vtisnjen pečat kompromisne politike pod vplivom idealnega Wilsona. Wilson ni mogel prodreti s svojimi načeli, ker je premalo poznal dejavnost evropskih narodov in pa ker ni polagal one važnosti na tradicije narodov in držav, zakaj je bil pač sin novega sveta, ki je promatral preteklost in sedanost Evrope po ameriškanskem vzorcu.

Versailleska pogodba je morala rešiti v principu troje stvari. Prvič dati zadoščenje Franciji, drugič zadovoljiti Angleže in tretjič rešiti vprašanje neodvisnosti malih narodov. Wilson je hotel z ustanovitvijo Društva narodov prisiliti evropske države in narode k praktičnemu izvajanju njegovih idej, toda ni uspel. Dasiravno je ustanavljanje Društva narodov vzelo skoraj eno leto časa, ni prineslo onih sadov, ki jih je Wilson pričakoval. Še to razočaranje je moral doseči idealni ameriški državnik, da je baš njegova domovina zavrgla njegovo trudno delo.

Da je mogel takrat Wilson toliko časa omenjenem ustanavljanju Društva narodov, je bilo mogoče, ker je imela Amerika vsled svoje velike vojaške in denarne sile velik ugled v Evropi. In končno je bilo treba napraviti ljudstvu vsaj markirani nekak svetovni pacifizem ravno vsled ves zapad ogrožujočega boljševizma iz vzhoda. Tako so zavezniki potrpežljivo prenašali Wilsonove «utopije» in končno dosegli skoraj vse, kar so hoteli. Versailleska pogodba je torej dobila izraz evropske duševnosti, zmagovalci se niso nikakor mogli živjeti v možnost, da so premaganci skesani in se bodo «poboljšali» in nasprotno premaganci niso bili voljni odrediti se reševanju upanjem.

Francija je dosegla mnogo, vendar ne vseh svojih težej. Nemčija, tudi tako okrnjena, tvori še vedno veliko nevarnost za polagoma izumirajoči francoski narod. Toda versailleska pogodba nudi Franciji toliko ugodnih prilik ovirati vstajenje nemškega imperializma, da se more čutiti Francija za dolgo dobo varna pred nemško nevarnostjo. In ne smemo se čuditi, da si Francija z vsemi silami prizadeva dobiti tako nadvladje v Evropi, da bi zamogla tudi v slučaju, da se ententa razide, sama prevzeti obrambo svojega življenja pred Nemci.

Angleži so brez dvoma odnesli najlepši plen. Njihov gospodarski konkurent je obelzjal stiri na tleh, polastili so se nemških kolonij in nemške mornarice, a polom ruskega carizma, jih je odvezal obveznosti napram Rusiji. Zares idealen položaj za Angleže, tako ugodno so se razvile stvari, da bi kaj takšnega ne bil pričakoval niti največji optimist.

Italija je končno udeležila svoje nacionalne težnje, vojna pa ji ni prinesla niti od daleč onih materialnih uspehov kakor Franciji in Angliji. V koliko je to zakrivila italijanska diplomacija sama, je drugo vprašanje. Iz versailleske pogodbe so potem vzklikale še one manjše, kakor sanžermanška, trianonska itd. to so one pogodbe, ki so rešile v glavnem narodnostna vprašanja v Srednji Evropi.

Vse mirovne pogodbe, pričenši z versaillesko so danes trdna podlaga sedanega političnega položaja Evrope. O tem ne more biti nikakega dvoma. Tega ne morejo zanikati niti oni, ki bi si največ želeli revizije teh pogodb. Kljub pomankljivostim teh pogodb, je vendar po njih ustvarjena stabilnost povojne Evrope najboljša garancija za mir. S tem ni rečeno, da se ne bi dale te pogodbe izpopolniti ali v nebstvenih točkah popraviti, vendar pa je beseda «revizija» prehuda, da ne bi razburila vso evropsko javnost.

Labouristični minister Henderson, ki vodi posle angleške zunanje politike, je imel zelo nesrečen dan, ko je pred svojimi volilci izrekel naslednje besede: «Čim prej bo vlada ustvarila vprašanje revizije versailleske pogodbe v tek, tem bolj bo za vse prizadete».

Henderson je izrekel te usodne besede kot pristav delavske stranke svojim volilcem. Bil je pač na strankarskem agitacijskem shodu in kot govornik in agitator svoje stranke je imel pač pravico govoriti po svojem prepričanju in po volji svojih

volilcev. Toda ta gospod je pozabil, da je zunanji minister najmočnejše države na svetu. Vsaka njegova beseda, ki se tiče svetovne zunanje politike, mora biti do pite premišljena in pretehtana.

Ni čuda, da je Henderson vzbudil splošno pozornost s svojimi besedami. Najprej se je oglasila opozicija v angleškem parlamentu, ki je zahtevala pojasnila od vlade. MacDonald je prišel v zagato. Njegov tovariš je kot načelnik zunanjega ministrstva «zamahnil» predaleč in skoraj kompromitiral vso vlado. Zadeva bi bila takoj rešena, če bi MacDonald odpustil svojega ministra zunanjih del, toda tega ni hotel. Z raznimi zaviti izjavami je skušal položiti opozicijo. Lloyd George je nastopil v obrambo pogodbe, ki jo je sam pomagal sestavljati. Tudi konservativci so se uprli naziraju labourističnega ministra, ki vodi angleško zunanjo politiko. MacDonald je rekel, da one besede ne veljajo za vlado. S tem je za sedaj izmazal sebe in tovariša iz zadrege.

Ta navidezno neznatni incident je velen značilen. Versailleska pogodba ima mnogo nasprotnikov, ki bi jo radi uničili. Revizijo te pogodbe si zlasti žele premaganci, med njimi Nemci. Proti pogodbi je že takoj splošna komunistična internacionala zavzela opozicijsko stališče. In tudi sovjetska vlada je ni priznala.

Ves čas angleško-francoskega spora smo zamogli opazovati, kako sta skušala oba nasprotnika izrabiti točke versailleske pogodbe vsak za svoje stališče. Vendar pa je gotovo, da so se Francozi krčevito oprijemali vseh določb pogodbe, medtem ko so Angleži skušali dati raznim določbam pogodbe bolj prožen pomen.

In v teku tega spora smo slišali, kako se tu tudi znameniti angleški politiki in ekonomski potovalci za revizijo versailleske pogodbe. Versailleska pogodba je torej našla svoje nasprotnike tudi v javnosti največje zmagovalne države.

Kljub MacDonaldovim zatrjevanjem, da je stališče vlade drugačno od onih «zasebnih» izjav ministra Hendersona, je smatrali ta dogodek kot pričetek boja proti versailleski in drugim iz nje izvirajočim pogodbam. In ta sunek se je izvršil v času, ko prestaja francoska vlada hudo krizo. Leva in desna opozicija se zaganjata v Poincaréja, medtem ko angleška denarna sila potiska francoski frank navzdol.

Razni približevalni poskusi angleškega ministrskega predsednika morajo vzbuditi v Francozih nezaupnost. V času, ko se vrši tako važna korespondenca med MacDonaldom in Poincaréjem, mora takšen nepreviđen nastop, kot je bila omenjena izjava Hendersona, ovirati vsak sporazum.

Ze takoj ob nastopu sedanje labouristične vlade je zavladalo pri premagancih in razočaranih imperijalistih veliko upanje, da se prične v kratkem ofenziva proti mirovnim pogodbam. Nekatera dejanja sedanjih vladnih mož na Angleškem so bila v stanu podžigati ona varilja in škodljiva upanja. In če se ravno v zadnjem času toliko govori o nevarnosti makedonskega vprašanja, je treba iskati temu vzroke v Londonu. Ni izključeno, da ne bi makedonske čete podpirane po bolgarski vladi započele ono akcijo, od katere si obetajo sovrazniki Jugoslavije toliko dobička zase. Vpliv Anglije na balkanske dogodke se utede pokazati baš sedaj za vlade delavske stranke. Nezaodvoljni nemirneži hočejo izkoristiti dozdnevno priliko in s pomočjo mogočnega angleškega labourizma zainteresirati evropsko javnost za svoje težnje.

Ce je celo versailleska pogodba na tako trhljih nogah, da se jo upa naskočiti sam zunanji minister Anglije, katere pogodba naj bo potem še stalna? Tako sklepajo premaganci in iz tega zaključka utede nastati dejanja resno ogrožujoča evropski mir.

V koliko so upravičena ta pričakovanja, je kajpak druga stvar. Gotovo pa je, da so te varljave nade v škodo vseh prizadetih.

Zopet je treba pomisliti, da je beseda «revizija» zelo relativen pojem. Angleži povdarjajo le ekonomske pomankljivosti versailleske pogodbe in brzkone ostane pri tem. Pripravljeni pa moramo biti na to, da bodo Francozi krčevito branili tudi najmanj važno točko versailleske mirovne pogodbe, ker se dobro zavedajo nevarnosti narušenja pogodbe.

Kako se bo razvzvala zamotani spor med Anglijo in Francijo, je težko prerokovati. Tudi se zdi, da hoče MacDonald na prijateljski način priti do sporazuma. Pa karkoli bo, eno je gotovo, to namreč, da bodo Francozi energično odbili vsak poskus narušiti versaillesko pogodbo. Za to ceno so pripravljeni žrtvovati še ono rahlo formalno zvezo med članicami velike entente, ki še obstoja. Z drugimi besedami: predno bi Francozi v tem vprašanju popustili, pride do očitnega preloma.

Obvezno obiskovanje tetajev za rezervne častnike

Vlada je objavila v uradnem listu «Gazzetta Ufficiale» od 29. februarja t. l. kr. odlok od 31. decembra 1923, št. 3224, s katerim se določa način izpopolnjevanja zbor rezervnih častnikov v italijanski armadi. Določbe tega odloka so velike važnosti tudi za naše srednješolce in našo inteligenco sploh ter zato prinašamo v naslednjem najglavnejše predpise o vojaških dolžnostih in pravicah našega dijaškega naraščaja.

Zanimiva stran novega odloka je v tem, da predpisuje obvezno obiskovanje tetajev za dosego čina rezervnega častnika. Čl. 1. določa namreč sledeče: «Vojaški novinci, ki imajo maturo z hčaja ali tehnične

v smislu čl. 6. istega odloka taki novinci se niso bili oproščeni od navadne dobe vojaške službe. V tem slučaju morajo obiskovati tetaje do dneva svoje odslovitve. Tisti pa, ki želijo dopolniti tetaj in delati izpit za narednika, lahko ostanejo v ta namen še nadalje v armadi. Čas, ki ga na ta način odslužijo v armadi črez dobo svoje predpisane službe, se jim bo računal kot vojaške vaje, h katerim vsled tega ne bodo klicani. Čin rezervnega častnika pa bodo morali taki vojaški doseči le v slučaju mobilizacije, in to brez ozira na to, ali so prostovoljno ostali v službi do dosega čina narednika ali ne. Ravnotako bodo morali doseči čin rezervnega podporočnika v slučaju mobilizacije tudi vsi tisti mladeniči, ki zadobijo gori omenjena izpričevala še le potem ko so bili vpoklicani pod orožje k redni vojaški službi. (Čl. 3-4.)

Rezervni častniki se v mirnem času ne morejo odrediti svojemu činu, dokler ne dovršijo 39. leta svoje starosti. Pred to starostjo se vedno lahko vpokličejo v aktivno službo, tudi če so se svojemu činu odpovedali. (Čl. 5.)

Načelniki šolskih zavodov kakor tudi vojaški obvezanci, bodisi da se nahajajo v aktivni službi ali v rezervi, morajo naznaniti učna izpričevala, iz katerih nastaja dolžnost obiskovanja tetajev za rezervne častnike, najkasneje 30 dni po dnevu, ko so jih dosegli. Tudi naborni obvezanci morajo naznaniti taka učna izpričevala, in sicer najkasneje do dneva, ko se predstavi k naboru. Kdor bi iz neumnosti opustil to naznanitev, se bo kaznoval, ako je vojak, z vojaškim zaporom do treh mesecev, ako ni vojak, pa z globo od 100 do 1000 lir. Kdor naznanitev opusti vedoma in z namenom, da sebe ali druge odtelne obiskovanju tetajev za rezervne častnike, dalje kdor kakorkoli pomaga obvezancu se prikrivati, se kaznuje, ako je vojak, z vojaškim zaporom do šest mesecev, ako ni vojak pa z globo od 200 do 2000 lir in to poleg kazni, ki ga lahko zadenejo v smislu drugih vojaških in običaj kazenskih zakonov. Od hipa svojega vpoklica pod orožje in v dobi svoje službe bodo vojaški sojeni radi takih prestopkov od vojaških sodišč, pri čemer veljajo določbe člena 337. in naslednjih členov kazenskega zakonika za kr. armado. Kdor zakrivi tak prestopke, izgubi poleg tega vsako pravico do elajanja vojaške službe, ki bi je sicer morda bili deležni na podlagi zakonskih določb o naborih. (Čl. 6-7.)

Trajanje tetajev za rezervne častnike določa vojni minister. Služba, ki jo bodo prizadeji vršili kot gojenci tetajev in kot rezervni častniki po prvem imenovanju, ne bo smela znašati več nego navadna doba vojaške službe. Vojni minister pa lahko skrajša to službo tudi preko mere, ki jo določa čl. 6. črka c) kr. odloka od 7. januarja 1923, št. 3. (Čl. 8.)

Vojaški, ki so bili sprejeti v tetaj za rezervne častnike, a so bili pri izpitih za podporočnika končno zavrnjeni, se zadržijo pod orožjem celo dobo navadne službe in izgubijo sploh vsako pravico do skrajšanja vojaške službe, o kateri govori čl. 6. kr. odloka od 7. januarja 1923, št. 3. Pri natečajih za službo po javnih in državnih uradih bodo imeli rezervni častniki prvenstvo pred drugimi, ki niso rezervni častniki. To njihovo prvenstvo pa ne bo veljalo glede tistih, ki niso mogli obiskovati tetajev za rezervne častnike, ker so bili nespособni za vojaško službo. Ravno tako ne bo veljalo prvenstvo tudi napram vojakom vojne mornarice, kateri niso mogli doseči čina rezervnega častnika iz razlogov, ki so bili neodvisni od njihove lastne volje. (Čl. 9-10.)

Vojni minister je pooblaščen, da odredi, s katerim letnikom se začnejo izvajati določbe o obveznem obiskovanju tetajev za rezervne častnike. Mladenčiči, ki odgovarjajo vsem pogojem, omenjenim v čl. 1. in ki pripadajo k starejšim letnikom nego bo letnik, s katerim se začnejo izvajati določbe o obveznem obiskovanju tetajev za rezervne častnike, in ki niso postali častniki, so dolžni doseči čin rezervnega častnika v slučaju mobilizacije. Vojaški, ki se nahajajo v aktivni službi ali v rezervi in so zadobili izpričevala, omenjena v čl. 1., preden je stopil pričujoči odlok v veljavo, morajo naznaniti omenjena izpričevala najkasneje 60 dni po dnevu, ko je bil pričujoči odlok objavljen v uradnem listu «Gazzetta Ufficiale». (Torej 60 dni po 29. februarja 1924.) Vojaške obvezance te kategorije, ki ne naznanijo svojih izpričeval, zadenejo kazni, ki so bile zgoraj opisane. (Čl. 12-13.)

Volilni katekizem

(Najvažnejše določbe, ki jih mora poznati vsak volilec.)

(Nadaljevanje)

19. Vzdrževanje reda na volišču. Predsednik je odgovoren za red in zakonitost med volilnimi operacijami. V to svrho razpolaga z varnostnimi organi in vojaštvom. Pod varnostnimi organi je razumeti karabinirje, Oborožena sila ne sme brez predsednikovega poziva na volišče. Le v slučaju velikega nereda, upora ali v svrhu aretacije smejo varnostni organi na volišče tudi brez predsednikovega poziva. Predsednik sme po lastnem nagibu in mora, ako to zahtevajo trije skrutinatorji, odločiti, da varnostni organi vstopijo in ostanejo na volišču tudi pred začetkom volilnih operacij. Predsednik sme tudi odrediti, da se s pomočjo varnostnih organov zagotovi prost dohod na volišče ter onemogoči ljudski navali tudi v bližnjih ulicah. Sploh skrbi predsednik, da se vse volilne operacije v najlepšem redu in po vseh zakonitih predpisih. (Čl. 63.)

20. Obnašanje volilca na volišču. Dokler traja volitev, se volilci na volišču ne smejo pečati z drugim poslom kot z volitvijo poslancev. (Čl. 64.)

21. Operacije vol. urada (komisije) na predvečer volitev. Po sestavi volilnega urada izreba predsednik zaporedno številko stotih glasovnic, ki odgovarjajo stotinam volilcev, vpisanih v vol. sekciji. Te glasovnice morajo biti overevljene od skrutinatorjev, določenih

Državna glasovnica

Gumirani rob	
a)	
Znak 1	6 znak
Znak 2	6 znak
Znak 3	7 znak
Znak 4	8 znak
Voti di preferenza	

od predsednika. Na to odpre predsednik zavoje glasovnic in razdeli med skrutinatorje toliko glasovnic, kolikor je vpisanih volilcev.

Skrutinatorji napiše zaporedno številko na »repek« (dodatek, ital. appendice) vsake glasovnice in se podpiše na njeno zadnjo stran. Tudi vsak zastopnik liste se lahko podpisuje pod skrutinatorjev podpis. Skrutinator, ki se med tem delom odstrani iz volišča, ne sme več podpisovati glasovnic in mora biti nadomeščen s podpredsednikom. V zapisniku mora stati, koliko glasovnic je podpisal vsak skrutinator.

Podpisane glasovnice polaga predsednik v prvo žaro, ostale glasovnice pa shrani ter je osebno odgovoren zanje. (čl. 65).

22. Nadaljevanje teh operacij v nedeljo zjutraj. Na dan volitev ob 7. uri zjutraj izreba predsednik najprej 5 števil, katere tvorijo v istem vrstnem redu, kakor so bile izrečane, volilni žig (pečat). Nato izveže iz žare glasovnice, pritisne žig na označeno mesto vsake glasovnice ter jih zopet spravi v žaro.

To delo mora biti končano do 9. ure zjutraj, nakar se začne glasovanje. (čl. 66).

23. Kako se vrši glasovanje. Volilec pristopi k vol. mizi in predloži vol. uradu volilno spričevalo (certificato d'iscrizione). Član vol. urada ali zastopnik liste ugotovi njegovo identiteto in potrdi to s svojim podpisom v nalešč za to določeni rubriki v volilni listi.

Ako ne more noben član urada ugotoviti identitete volilceve, more to zanj storiti drug volilec, ki je pa že volil. Predsednik opozori tega volilca, da zapade kazni, ako priča po krivem. Volilec pa se tudi lahko identificira s kakršnokoli uradno legitimacijo s sliko.

Nato izveže predsednik iz prve žare že zgačeno glasovnico, prečita glasno številko na repku, katero napiše član urada v vol. listo, o

čemer se volilec lahko prepriča, ter izroči glasovnico s kratkim poukom volilcu.

Ta se poda z njo v vol. kabino, ki je postavljena ob zidu in v katero se ne vidi od nobene strani, ter potegne črto samo treh listov vol. znakov liste, za katero hoče voliti, s črtnim (ne tintnim) svinčnikom, katerega dobi v kabini. Ako tega svinčnika ne najde tam, oziroma je svinčnik zlomljen, ter nima sam črnega svinčnika, naj zahteva od predsednika druge svinčnik. Volilec naj se pregleda, ali je glasovnica nepokvarjena, ali ima podpis enega člana urada in žig (pečat).

Končno izpolni se na spodnjem delu glasovnice one tri vrste, ki so določene za prednostne (preferenčne) glasove. Te vrste se izpolnijo tako, da napiše volilec v vsako vrsto ime in priimek (zadostuje tudi sam priimek) po enega kandidata svoje liste. Namesto imena napiše tudi lahko zaporedno številko imena kandidata, toda kakor ime, sme napisati v vsako vrsto le po eno številko.

Niso dopustni več kot trije prednostni glasovi. Tudi ni dopustno izpolniti ene vrste s številko, a drugo z imenom. Ali vsa imena ali pa vse številke!

Vsako drugo znamenje je prepovedano. Sploh mora volilec zelo paziti, da ne napravi na kakršenkoli način glasovnico neveljavno; opozarjamo volilce tudi na to, da ima čiste roke, da ne pustijo prsti na glasovnici kak od-tis, ki bi se mogel tolmačiti kot nedopustno znamenje.

Ko je volilec glasovnico pravilno izpolnil, jo zgane zopet skupaj, osline gumirani rob ter glasovnico zalepi. Nato zapusti kabino ter odda zalepljeno glasovnico predsedniku. Ta ugotovi, ali je v resnici zaprla, pregleda dalje, ali so žig (pečat), podpis in številka pravi, odtrga nato »repek« in vrže glasovnico v drugo žaro. (čl. 69).

volilni odbor, kakor rečeno, že reši. Potrjenih je bilo 23 skupin kandidatskih list. Zavrženi sta bili dve listi Giolittijevih liberalcev, ker njih zastopniki niso pravočasno vložili predpisane izjave o združitvi. Med potrjenimi listami sta tudi naša kandidatska lista v Julijski Krajini in nemška lista v Gornjem Poadiju, kateri sta bili vloženi pod našim skupnim znakom lipova vejica - planika, ki ga objavljamo na prvi strani današnje številke. Po izrečanih zaporednih številih so skupine kandidatskih list oziroma volilni znaki tako-le razvrščeni:

1. Gora Etna z rekom: »Domovina, delo, svoboda«.
2. Državna zastava s.savojskim grbom (bivši posl. Pezzullo).
3. Vzhajajoče sonce z rekom: Svoboda in socializem P. S. U. (Unitarici).
4. Rimski orel z liktorskim snopom (fašistovska manjšinska lista).
5. Ščit s križem in rekom »Libertas« (Popolari).
6. Žepna ura (neodvisni).
7. Balda med črkama D. S. (demokracisti socialci).
8. Peteročarna zvezda na črnem (Amen-dola).
9. Tehnica (neodvisni, bivši posl. Graziano).
10. Lopata v bršljanovem vencu (republikanci).
11. Peteročarna zvezda s sijajem (bivši min. preds. Bonomi).
12. Lipova vejica in planika (Slovani in Nemci).
13. Konj (neodvisni, Giuffrida, Catru-felli in D'Ambrosio).
14. Orel s peteročarno zvezdo na sebi (fašistovski disidenti, Sala, Forui).
15. Trije klasi med dvema grozdoma z rekom »Da noi« (kmetijski).
16. Angelj na ladji s puščico v roki (grb mesta Barija, neodvisni).
17. Zastava s štirimi zamorci (sardinski grb, Partito Sardo d'Azione).
18. Državna zastava s.savojskim grbom (Giolitti).
19. Srp in klavirno ovcenica s klajem in solničnimi žarki (komunisti in socialisti pristaši III. internacionale).
20. David s pračo (bivši posl. Fiam-mingo).
21. Liktorski snop (fašistovska narodna lista).
22. Italijanska zastava s kr. krono v sredini (bivši posl. Corradini).
23. Srp, klavir in knjiga (socialisti maksimalisti).

Zopet slučaj

na katerega opozarjamo višje cerkveno oblastvo. Iz Kerkavcev (okraj koprski) nam poročajo:

V soboto dne 1. marca je nastopil pri nas dušno pastirstvo v. g. Anton Malabotič. Cepirav je on sam hrvaškega rodu in četudi njegova mati govori pravilno hrvaški, ni smatral naš novi in mladi gospod za potrebnega, da bi svoje mesto in službo nastopil v cerkvi s par slovenskimi besedami, ki bi jih bil lahko napisal in prečital. K temu žalostnemu dejstvu moramo namreč pripomniti, da ta gospod ne zna niti besedice slovenski, kar je pokazal v razgovoru z nekaterimi župljani. Bolje bi bil storil, da je molčal, ne pa, da nam je dal prvi pozdrav v jeziku, ki ni jezik njegovih župljanov. Nismo pričakovali kaj takega, niti nismo hvaljevali našemu županu, ki ga je sprejel, ne da bi ga povelil o jeziku, ki ga govori ljudstvo. Nikdar se ne bi slišala v naši cerkvi druga beseda razen slovenske. To naj si zapomnimo naš novi dušni pastir in naš župan! Nadejamo se, da se gospod do prve postaje nedelje premisli in da pride do zavesti, da se nahaja med kulturnim slovenskim ljudstvom ter da mora biti duhovnik in ne politik!

Na višje cerkveno oblastvo pa stavljamo vprašanje, ki ga mora zanimati pred vsem: kako naj duhovnik, ki ne pozna niti besede jezika ljudstva, z uspehom oznanja božjo besedo, kako naj bližji čustva, plemeniti duše in vzgaja srca, kako naj spoveduje — na kratko: kako naj vrši svojo pastirsko službo v tisti smeri, ki jo zahtevata interes vere in cerkve in skrb za izveličanje duš? Duhovnik, ki ne zna jezika ljudstva, ki mu ne more govoriti in ga poučevati, je stvar, ki jo ne more razumeti verne in cerkvi vdane ljudstvo! Komu na korist? — vprašuje neka latinska rečenica. Odgovor naj dajo tisti, ki jim je poverjena v prvi vrsti skrb za interese vere in cerkve in za procvit verskega življenja.

Izjava. Podpisani sem v članku »Župnik izveža v slovo«, objavljenem v »Edinosti« dne 14. decembra 1923. trdil, da škofijski ordinarijat v Trstu ni smatral za uместno, da bi v zadevi mojega izгона interveniral, ter da sem našel pri kr. okrožnikih v Celovlju več razumevanja nego na škofijskem ordinarijatu v Trstu. Obžalujem to trditve, ter priznavam, da škofijski ordinarijat ni mogel v danih okoliščinah v prilog mojega izгона ničesar storiti.

Lipnek n/B (Moravska), 22. febr. 1924.

Ludvik Zvacek, župnik.

Vatikanski cerkveni zbor. Papež Pij XI. je sklenil sklicati v prihodnjem letu 1925. vsoljni cerkvi zbor v Rimu, ki naj bi bil nadaljevanje vatikanskega cerkvenega zbora 1870. in 1871. Kakor poroča sedaj neki dobro informirani italijanski katoliški list, je papež določil, da se cerkveni zbor otvori še le leta 1926, zlasti radi tega, ker bo leto 1925, sveto leto in niso priprave še v toliko dozele, da bi bilo možno sklicati cerkveni zbor za prihodnje leto.

Čajanka žen. združenja pri Sv. Ivanu. Pust je vzel slovo. Plesalo se je in rajalo precej dolgo, zato se je treba sedaj poprijeti resnega dela, ki bo vzgojno in moralno dobro vplivalo na našo mladino. Prvi tak resni večer priredi Z. udr. pri Sv. Ivanu v nedeljo 9. t. m. s prav izbranim sporedom. Slišali bomo solospese gđc. Kraljeve in igranje gosli prof. Pahorja; oba bo spremljal na klavirju prof. Mirk. Naš ljubljeneč G. Sila nastopi z g. Širokom s prizorom iz »Hlapca Jerneja«. Nadalje bo še recitacija in zbor svetloivanskega pevskega društva, ki nam bo zapel par lepih pesmi. Upamo, da bo ta večer lep in da bo zadovoljil vse udeležence. Zato vabimo že danes naše slovensko ženstvo, da se v velikim številu udeleži te čajanke, kakor tudi vse druge cenj. občinstvo.

Ker je čisti dohodek namenjen počitniški akciji za naše revne otroke, prositi odbor naše zavezno ženstvo, da daruje kaj primerne za to čajanko: peciva, sladkorja, likerjev itd., da bo poleg moralnega tudi gnetni uspeh najboljši.

Društvene vesti

»Sentjakobka štaliaca« priredi v nedeljo, dne 9. t. m. v dvorani DKD pri Sv. Jakobu običajno mladinsko zabavo. Začetek ob 19. uri.

— Plesne vaje se vršijo, kakor navadno, vsak četrtek (začetek ob 20. uri) in vsako nedeljo (začetek ob 10. uri). Vodi jih znani plesni učitelj G. Perlot.

Slov. akad. fer. društvo »Balka«. Dances redni sestanke ob 21. Odborova seja ob 18. — Predsednik.

Planinsko društvo vabi vse ljubitelje prirode, da se udeleže ustanovnega občnega zbora, ki se bo vršil danes ob 20. uri, Via Torre bianca št. 39. — Komur je na srcu sprosah našega planinstva naj ne zamudi tega važnega zborovanja. — »Pripravljalni odbor«.

Iz tržaškega življenja

Poskušaj samomladega fašista. Včeraj zjutraj se je v Barkovljah pripetil žalosten dogodek. Mlad čelnik fašistovske milice si je na tragičen način skušal vzeti življenje.

Okoli 9. ure se je mudil v Barkovljah z nekaterimi prijatelji 20-letni študent navike Marijan Začek, čelnik fašistovske milice, stanujoč v Kocolu in Monte št. 662. Mladenč je bil videti dobre volje in se je veselo razgovarjal s prijatelji. Navidezno veselje pa je prikrivalo žalosten naklep, ki ga je Zajček sklenil v svojem srcu.

Tekom razgovorja je mladenč nenadoma potegnil iz žepa revolver, nameril cev na glavo ter vržknil: »Evo kako umre fašist«. Pri teh besedah je počil strel in mladenč se je zgrudil na tla; iz rane na desni strani čela se mu je ulil curen krvi. Navzočni so sprva obstali osupli sprito ne pričakovanega dogodka. Nato so dvignili mladenčja ter ga prenesli v bližnjo trgovino z manufakturami, kamor je kmalu potem dospel zdravnik resilne postaje, ki je bil telefonično obveščen o dogodku. Ta je pri ranjenku dognal, da je rana smrtno nevarna; krogla je predrila lobanjo in običala v možganih. Ranjenca so za silo obvezali, nato so ga prepeljali v mestno bolnišnico. Sprejeli so ga v kirurški oddelku. Zdravniki imajo malo upanja, da mu rešijo življenje.

Pri mladenču so našli neka pisma, katerih vsebina pa ni še znana. Radi tega ni mogoče še z gotovostjo dognati, kaj je mladenčja priglasila do obupnega koraka. Zdi se, da je imel več vzrokov za to. Njegova mati je že delj časa bolna. On je tudi bolehal na neki pljučni bolezni. Vrh tega bi imel v kratkem odriniti v Tripolitanijo, ker je bil dodeljen fašistovskim četam, ki so namenjene tja.

Padla po stopnicah. Včeraj popoldne je bila z avtomobilom resilne postaje prepeljana v mestno bolnišnico 54-letna zasebnica Regina Orkler, stanujoča v Škorklji št. 797. Zena je doma padla po stopnicah ter si zlomila desno nogo.

Iz tatinekega dnevnika. Ivanu Parovelu, stanujočemu na korzu V. E. III. št. 2, je zmanjkalo 300 lir vredno kolo, ki ga je pustil za hip pred neko kavarno v ulici XXX. Ottobree.

Tudi Angelu Cesareto, stanujočemu v ulici Tor S. Lorenzo so neznanu likovci ukradli par sto lir vredno kolo, ki ga je imel spravljeno v kleti.

Neznani zlikovci so vlomili v stanovanje Ivana Peruzzi, stanujočega v ulici Cattedrale št. 11 ter ukradli iz nekega predala znesek 300 lir.

Ker je osumljena, da je ukradla svoji gospodinjci po imenu Nardini, stanujoči v ulici Regina Elena št. 53, denarje plašč, vreden 500 lir, je bila aretirana služkinja Emilia Škerl, stara 30 let. Odvedli so jo v zapor.

Padel s kolezja. Krčmar Hektor Odorico, star 42 let, stanujoč v ulici Campo Marzio št. 10, se je včeraj popoldne vozil s kolezjem pri Sv. Andreju. V bližini državnega kolodvora pa se je nenadoma snelo kolo, kolezje se je hipoma močno nagnil in moč je zletel na cesto. Pri padcu se je Odorico pobil po levi rami. Podal se je v mestno bolnišnico, kjer je zdravnik dognal, da ima zlomljeno levo ključnico. Potem ko je dobil potrebno pomoč je bil na njegovo željo prepeljan na dom.

Neprostopljiva kopel. 9-letni Guido Collenz, stanujoč v ulici Capitelli št. 11, se je včeraj popoldne zabaval s tem, da se skakal v kanalu z enega čolna na drugega. Zabava je končala, ko je deček slabo umrl korak ter štrbunknil v vodo. Nekateri ljudje, ki so to zapazili, so malega razposajenca potegnili iz hladne kopeli. Nato je bil prepeljan z neko javno kočijo v mestno bolnišnico. Njegovo stanje ni nevarno.

Iz tržaške pokrajine

Prvi civilni zakon v Nabrežini. Dne 1. marca t. l. se je izvršil prvi civilni zakon v Nabrežini. V okusu opremljeni občinski dvorani so se zbrali svatje z novoporočencema gosp. Josipom Paulino ter nevesto Tretjak Olgo. Po dovršeni ceremoniji je g. župan Tomaž Boschetti izročil poleg tiskane diplome nevesti tudi zlat prstan z briljanti v sponi.

Nato je g. tajnik v kratkih, a jedrnatih besedah orisal pomen tega dne.

Arber. (Tatvine). V zadnjih treh tednih sta bili v naši vasi izvršeni dve veliki tatvini. Pred kakimi tremi tedni so tatovi po noči vlomili v klet tukajšnjega posestnika in gostilničarja Maksa Ukmar ter odnesli kakih 30 kg masti, več finih butlik in drugih stvari. Škode je bilo okoli 500 lir. V noči od 29. februarja na 1. marca so pa tatovi tudi po noči vlomili v prodajalno Mihaila Klavara, ki se nahaja na trgu pred župno cerkvijo. Odnesli so za 1000 lir tobaka, ki ga je Klavara dan prej pripeljal iz Trsta, potem raznega blaga: kave, sladkorja, riža, testenine, sveč, celo solski sešiti so tatovom prišli prav, za kakih 1000 lir. Seveda o tatovih ni ne duha ne sluha, a ljudstvo je mnenja, da je obe tatvini izvršila znana tatinska tolpa, ki vznemirja štajško občino in sosedne vasi že par let. Glavar teh rokovanjcev je umrl meseca januarja v neki duplini za Štajkom. Imel je baje prestrežen trebuh. Obstrehl ga je nekdo na nekem nočnem pohodu. Zdi se, da je dobila tolpa drugo glavarja. Varnostna oblast je že poskušala, da bi prišla rokovanjem do živega, toda ni uspela. Štajške hoste dajejo tatovom varno zavetje.

Iz Postojaje. Z ozirom na sestavek v »Edinosti« z dne 24. februarja pod naslovom »Postojnska podzemeljska jama«, prosimo uredništvo, da bi objavilo naslednje pojasnilo:

V rečenem sestavku, ki razpravlja o upravi in lastninski pravici do postojnske jame, je rečeno med drugim, da ima postojnska občina izrednega komisarja, ki se kot državni organ pač ne bo pritoževal proti naredbam vladnih organov. Kakor sem se osebno prepričal na tukajšnjem županstvu iz spisov glede jame, predloženih raznim ministrstvom in drugim korporacijam, se je g. komisar Ronchi ponovno toževal obrnil na komisijo v Trstu in v Rimu na ministrstvo, od koder je dobil zagotovilo, da se bodo pravice, ki jih čma mesto Postojna nampram jami, večno ostale in da osanejo neokrnjene, kakor so bile doslej. Ugotavljam to, ker nečem, da bi se g. komisarju delala krivica. Tudi s.daj nam je objubil, da se bo kot zastopnik občine tudi nadalje zavzemal za interese mesta in poverjene mu občine.

Fran Kutin, bivši župan.

Podpisani potrjam gornje navedbe g. Kutina, ker sem se tudi osebno prepričal iz predloženih nih mi spisov.

Josip Kraigher.

Prip. ur. Iz tega pojasnila je torej razvidno, da je g. Ronchi storil v tej stvari svojo dolžnost. Obljublja tudi, da se bo nadalje potegoval za pravice postojnske občine. Iz zakona, o katerem smo govorili v našem listu dne 24. februarja pa izhaja, da se te pravice niso upotevale. V interesu postojnske občine bi torej bilo, da bi tudi vlada izpolnila svoje obljube ter odlek o postojnski jami primerno izpremenila ter ga spravila v sklad s pravicami in interesi občine.

Vesti z Goriškega

Idrja. Kakor drugod, tako občutimo tudi v Idriji vedno trje pest, ki je prišla preganjati ne samo narodno kulturne in gospodarske delavce, ampak vsakega ki ga smatra za bolj zavezanega Slovenca. Kakor je že znano, je politično oblastvo ustavilo delovanje »Narodne čitalnice«, katere ima po pogodbi najete društvene prostore še eno leto. Tukajšnji fašjo pa je zahteval izpraznitev teh prostorov, katere hoče porabiti zase, z izjavo, ako Čitalnica sama ne izprazni, bodo pa oni to opravili. To je sicer po našem skromnem mnenju motenje posestva, ali tem gospodom je pač vse eno, češ, saj se nam ničesar ne upajo. Protesti pri oblastvih bi itak nič ne pomagali.

Pravi gospodar tukajšnjega rudnika in vse Idrije sploh je sedanjí tajnik tukajšnjega fašja. Pred nekaj leti je prišel iz Dalmacije k rudniku kakor tolmáč. Zanj smo seveda vsi avstrijanci, dasiravno tudi on ni popolnoma nič pomagal razdirati Avstrije, medtem ko se je marsikateri Idrijčan boril v prostovoljskih legijah proti Avstriji. Da bi bil ta gospod in še nekateri drugi njegove barve malo drugačni, bi bilo sožitje gotovo lažje kot je tako.

Novo pobiranje davkov v idrijskem okraju je prevzela Banca Cooperativa Giuliana v Trstu. Za službo uradnika, ki sprejema davke, se je potegoval neki davčni upravitelj, ki ima številno družino in je bil sredi preteklega leta z 20 službenimi leti kot Slovenec odpuščen in upokojen. Jasnó je, da bi ta uradnik plačal, ki bi bila združena s to službo, krhavo rabil za prehranitev sebe in družine. Mimogrede bodi omenjeno, da je bil ta upravitelj eden najmožnejših davčnih uradnikov, kar jih je bilo kedaj v Idriji.

Ali človek obrača, tajnik fašja pa obrne. Ravnatelj prej omenjene banke je bil s tem uradnikom že 40-popolnoma zadovoljen in mu je ponudil omenjeno službo. Sporazumela sta se natančno radi službe kakor tudi radi plače, tako da je bil dotični uradnik in poleg njega tudi g. župan, ki je bil navzoč pri pogajanjih, gotov, da ima službo že v žepu. Bog vedi, kako je g. tajnik fašja zvedel — sumimo nekoga, ki bi mu sporočil, toda danes nismo še gotovi in tedaj ga bomo imenovali — da je v Idriji dotični ravnatelj in sicer pri županstvu. Dejstvo je, da je kój priletel na županstvo in protestiral pri ravnatelju proti imenovanju našega domačega slovenskega uradnika, ki govori tri jezike, kar bi gotovo ne bilo v škodo uradovanju. Dovolj je, da je dotični Slovenec in se ne krivi pred odpadniki. Konec je bil ta, da je dobil dotični uradnik črez nekaj dni obvestilo, da ni sprejet.

Gospodu ravnatelju »Banca Cooperativa Giuliana« v Trstu pa sporočamo, naj ste že pravi Italijani ali pa še iz Avstrije, da ste se orav nemoški obnašali, ker ste zlezli pod klop pred takim neupravičenim nastopom in izpadom. Tudi Vašemu zavodu ne bo to ravnanje ravno v čast in korist.

Toliko za danes. Ako ne bo miru, pridemo še. Takrat pa bodo pela tudi imena, ki smo jih danes zamolčali.

Volilci!

Ne zavržite volilnih legitimacij!
Brez legitimacij ne morete voliti!

DNEVNE VESTI

Naš nastop pri volitvah in Italijansko javno mnenje

Milanski fašistom prijazni list »Il Secolo« je priobčil pretekli terek daljši dopis svojega posebnega poročevalca iz Trsta pod naslovom »Da Trieste al Quarnero«. (Od Trsta do Kvarnera.) Tržaški poročevalec milanskega lista, g. Gianetto Bongiovanni se v svojem dopisu obširno bavi z volilnim gibanjem v naši deželi ter govori tudi o našem nastopu pri letošnjih volitvah. Glede razdelitve osmih poslanskih mest med manjšinske stranke pravi g. Bongiovanni, da bo odvisna v --vi vrsti od tega, kako bodo šli v volilno borbo slovenski volilci naše dežele, kakor tudi od tega, ali bo borba fašistov obrnjena bolj proti nam ali pa proti »prevratnim« (socialističnim in komunističnim) listam. »Naglašja pa se — nadaljuje dopisnik milanskega lista — da bodo pobijale slovensko listo pod silo razmer stranke, ki so proti vladi. Te stranke bodo skušale izvojevati čim več poslanskih mest in tako izpodrinuti Slovence. Kar se tiče vlade, pa se misli, da ne bo izrecno pobijala slovenske liste. In to predvsem vsled tega, ker je takojšnja slovenska nevarnost le nekako strašilo, in drugič zato, ker so Slovani izjavili pred dnevi prefektu, da nima njihova lista opozicijskega značaja ne proti državi ne proti vladi, temveč da se hočejo le poslužiti pravice, ki jim jo daje zakon, da pridejo do lastnega zastopstva, ki naj brani interese njihove narodne manjšine.«

Naš glas pred volitvami

Od zadnjih državnih volitev so minila skoro tri leta. Toda tisti dnevi volilne borbe so globoko in neizbrisano zapisani v dušah našega naroda. Nezastisljano nasilja, ki so se — od strani neodgovornih in odgovornih poedincev, od strani vseh možnih strank, blokov in skupin — vršila nad našim golorokim jugoslovanskim življenjem, bodo težko našla primera v zgodovini. Nešteti udarci, ki so padali na naše nezastiteno plemo, so mu krutili najprimtivnejše pravice človeka. Vendar je izšlo iz svoje junške borbe še bolj čvrsto in jekleno ter je rešilo svojo narodno čast. Vse smo izgubili, vse so nam odvzeli, ali ljubavi naše do te drage zemlje, ki nas je odgojila, niso mogli iztrgati iz naših src. Zdi se pa, da smo najhujše preživeli. Vse kaže, da smo pri koncu svoje trnjeve poti. Z italijansko-jugoslovanskim sporazumom kakor da se tudi za nas začena nova doba borbe za ohranitev svojih pravic. Prestali smo najhujše naskoke in napade, pa moremo po omenjenem sporazumu smelo gledati v bodoče dni, ker so s tem sporazumom naš obstanek pripoznali ravno tisti, ki so ga nam doslej odrekali na vsa usta in ob vsaki priliki. Zato morajo naši novi gospodarji popolnoma revidirati svoje stališče napram naši manjšini! Tudi v interesu njih samih je, da spremenijo svoje razmerje v postopanju z nami.

PODLISTEK

Paul Bourget:

JEČA

(La Geôle)

Poslovenil F. P.

Ko je njen mož pritisnil svojo roko na njeno, ko se je potem s poljubom naslonil na njeno zapetje med rokavom in rokavico, je spreletela njo groza zoprosti po vsem njenem telesu. Takoj je začela govoriti z veliko gostobesednostjo o tem, kam ima iti in katere prodajalne bo obiskala. Pred krožkom na voglu ulice Royale sta se ločila. On jo je pogledal s pogledom, kakršnega ni že davno videla v njegovih očeh. Ko je bila sama in je stopala proti »Madeleine«, je mislila sama pri sebi: — »To mu je svetovetala mati. Mislil, da me zopet pridobi. Sedaj razumem... Pravo ljubezen imate poleg sebe... Povrnite se k svojim dolžnostim... To je hotela reči... In s preizkušnim nasmehom je zaključila: »Ako ima

take misli, potem bom šla tem prej proč. To bo vse!«

Ko je izgovorila na pol na glas sama pri sebi te uporne besede, je njena kočija ravno vozila okoli trga. Skozi šipo kočije je videla, kako se je odprl pred njo bulevar Malsherbes, ki se je pretapal v daljavi v ulico Fortuny. »Moj Jurij, moj ubogi Jurij«, je ponavljala sama pri sebi in obhajala jo je skumjajala, da bi skočila iz kočije, v kateri se je čutila kakor v kakem drrdajočem zaporu, da bi stekla po bulevaru tje doli k svojemu ljubavniku, da se vrže kakor maloprej v njegov objem in da mu zakliče: »Vzeml me s seboj! Vzeml me s seboj!...« Ne. Ukazal je. In ona je ubogala.

Služaj je nanesel deset minut pozneje, ko sta morala njena konja radi gneče stopati v hodnem koraku, da jo je zopet nekdo pozdravil. In to pot ni bil nihče drugi nego Casal. V njenih očeh je začaralo sovraštvo, ki ga je Saintenoisov ovađuh dobro opazil.

— »Njen mož ji je povedal,« je mislil on sam pri sebi. »Krožek bo plačan. Slišali bomo, da je ona izgubila svoje dijamante in bisere in gospa bo tako dobra z gospodom, da ji podari ta poslednji še lepši nakit in jo potolaži.«

Kakor se je videlo, je to sklepanje le na pol

odgovarjalo resnici. Casal je dobro zadel, da bo hotela ljubavnica, čim bo opozorjena, takoj plačati dolg svojega ljubavnika. Toda tega poslednjega je slabo sodil, ko je mislil, da bo ponudbo sprejel. Ta nesammetnež je v naletu svoje zablode lahko zakrivil kakšno nečestno dejanje, toda takega dejanja ni bil sposoben.

Casal tega ni vedel. Izkušnja starih pariških »kazi-potov« ima na sebi take pristranosti. Videli so, da prenaša svet toliko podlosti, ki so skrite pod svetlo zunanostjo, da je njihovo mnenje o človeškem življenju valed tega omejeno. Reči da je pesimizem takih ljudi naiven, bi se zdelo skoraj protislovno, in vendar so to navidezni iz razočaranja. Ne vedo namreč, da so zelo zamotani tudi tisti položaji, ki se zdijo najisrajnejši, in ravno tako tudi značaj, naj se dajo na videz še tako različno pristiiti tje ali oni vrsti. V Casalovih očeh je bil Jurij Saintenois lahkoživec, kakršnih je poznal že veliko število, lahkoživec, ki je »mного pojedel«, kakor se pravi v bulevarskem žargonu, človek, ki se vzdržuje od danes do jutri, ki pada iz ene slabosti v drugo, tako da ostanejo končno od njegove časti le sunanji nastopi ter se obnaša nazadnje kakor pravi ješkar.

Kakor se je videlo, je to sklepanje le na pol

Pri zlati zvezdi

Črtice. Piše Fr. St-i.

7. Simon Gregorčič in profesor Kragelj. Našega ljubega prijatelja in vedno dobrodušnega gosta Pri zlati zvezdi, pesnika Simona Gregorčiča, sprva nisem hotel omeniti v teh črticah, ker je njegovo življenje in delovanje itak znano; poleg tega so že drugi — med njimi pokojni Vatroslav Holz — opisali njegovo skromno, a vendar tako idilično življenje na Gradišču pri Prvačini. Vrhutega bo objavljeno še letos spis, v katerem sem v kratkih potezih orisal pesnika in prijateljski družbi. To kratko črtico pišem z namenom, da spoznajo naši čitatelji in častilci Gregorčiča v njegovem občevarstvu s prof. Kragljem, da ga spoznajo po njegovem zdravem humorju. Res je bil naš pesnik večkrat duševno potrt in otožen; sibirsko zdravje, materijalne skrbi, preganjanje radi njegovih pesnitve itd. so mu zarezali ostre gube v obraz. V prijateljski družbi pa je bil navadno zabaven in šaliv. Na Vnebohod leta 1900, je povabil naš Simon pokojnega ravnatelja Stefana Krizničiča, prof. Ivančiča, prof. Sivca in mene na prve črešnje, a na beli mizi je bilo še drugih dobrih jedi in vina njegovega pridelka. Iz njegove hišice na prijaznem solnčnem griču na Gradišču je čudovito lep razgled po vipavski dolini in proti severu je v čarobni luči vzdigale njegove ljubljene Krn in ves njegov planinski raj. Ravnatelj Krizničič je bil prinesel s sabo svojo fotografirano pripravo, a Gregorčič sprva ni hotel pristati na to, da bi stopil pred aparat in je v šalivih besedah izražal in navajal svoje pomisleke proti temu «nasilju», kakor je dejal. Naposled se je vdal, a prva slika: Gregorčič, Krizničič, Ivančič, Sivce in jaz — ni ušla. Druga pa, z Gregorčičem samim, je bila dobra. Škoda, da sem med vojsko izgubil tudi ta dragoceni spomenik, zlasti radi tega, ker se pesnik pozneje menda sploh ni dal več slikati.

O Gregorčičevem pristnem humorju pričajo tudi naslednje anekdote. Že zadnjič sem povedal, da je prof. Kraglja proti koncu življenja trla nadihu. Pokašljeval pa je že dolgo prej. Zanimivo je, da ga je vsakokrat, ko se je vračal od Zvezde domu po ulici Rastello, baš poleg lekarne Pontonijeve napadel hud kašelj, tako da se je točno vedelo, kdaj gre iz gostilne domu. Nekega večera sta šla z Gregorčičem po isti poti in točno pred omenjeno lekarno začne Kragelj po stari navadi krehati in kašljati, da je kar odmevalo po ozki ulici. Gregorčič, ki je vedel, da ni nič hudega, mu reče v šali po furlanski: «Ostro di sklaš, se šušur che faš!» (... kakšen rop delaš!) Na to je Kragelj še bolj krehal, ker ga je poleg kašlja dušil smeh.

Ko je Kragelj l. 1900. za Odisejo poslovenil in izdal še ličajo — oboja lepa v prozi — ni bilo pesniku Gregorčiču prav, da je njegov prijatelj «Dreje, najmodrejši mož iz Modreje» spremenil Homerjevo poezijo v suho prozo, pa mu je v šalivem predsmrtnem nadgrobem napisu prokoval maščevanje Apolona, boga in zaščitnika pesništva. Ta napis se glasi:

Vedoč, da poprej se izkašlja kot On, mu grobni napis je iztuhel Simon: Bil naš Homerid je polbog enak, a tekmeč Apolon je strelec krepak: njegova ga strela v srce je zadela

kaj lyse de gya (in mu je strla kosti) V naročju ga nosi zdaj sveta Lucija... Kragelj se je «ustrasil» strašnega maščevanja ter je objubil, da prevede Homerjevo tudi v pesniški obliki. Gregorčič ga je zopet podražil in napisal:

Le hitro, Andrej! Na Pegaža spravi naj se Odisej! Saj boljše vse bo kot Pušice Preširna in čudila bo se Slovenija širna...

26. XII. 1900. S. Gregorčič, ex-poet. Te zabavljice je poslal Gregorčič iz Gradišča svojemu prijatelju in rojaku prof. Ivančiču, ki jih je v šalo in zabavo pri Zvezdi čital Kraglju in ostali družbi. Kakor je znan, je pokojni pesnik izročil vso svojo literarno zapuščino prof. Ivančiču, kateremu obenem izrekam iskreno zahvalo za gornje verzice in podatke. Slišim, da je obilna zapuščina Gregorčičeva danes urejena in da vsebuje še mnogo dragocenejših blaga, ki ga namerava letos izdati Goriska Matica.

«Et hoc meminisse iuvabit» (tudi to je vredno, da se zapomni), naj se izve, kakšen je bil Gregorčič v veseli družbi.

Dne 14. junija 1902 je napisal prof. Kraglja naslednje verzice, ki se blišče na njegovem spomeniku na pokopališču Sv. Lucije:

Ti v zemlji predzgodovinski v planinski zemlji domovinski počivaš zdaj. — Bog mir Ti, večno srečo daj... Na svidenje kedaj!

Gospodarstvo.

Iz gospodarstva Italije

Italijanske borze kažejo že več mesecev strmo padanje nazaj in poklicni spekulanti kakor tudi borzni agenti imajo sedaj dobre čase. Italija je po velikih svetovnih vprašanjih, posebno po vprašanju vojne odškodnine, manj prizadeta nego druge države. Že od začetka italijanski politiki namreč niso računali z dajitvami na račun vojne odškodnine ter so postavljali te dajatve v italijanske proračune vedno le kot postavke dvomljive vrednosti.

Ta modra finančna politika rodi sedaj svoje sadove in pet odstotne konsolidirane zadolžnice se bolj in bolj bližajo svoji imenski vrednosti. Značilno je, da se dvigajo tečaji tudi takih vrednostnic, za katere je vladalo do sedaj le piko zanimanje. In so večinoma ležale v blaginjah finančnikov in drugih zasebnikov, kakor n. pr. dolgoletni zakladniki boni in tridostotne železniške obveznice. Bančni papirji so imeli korist vsled dejstva, da so banke v letu 1923. dobro delale in da bodo letos na vsak način izplačevale večjo

dividendo nego lansko leto. Delnicam paroplovnih družb gre v prilog okolščina, da je prevozna najemnina povoljnija in da so tako genovske kakor tržaške paroplovne družbe postavile v svoje bilance razmeroma nizke postavke za svoje ladje. Držanje delnic veleindustrije pa je omahljivo in glede tečajev teh efektov je bil v zadnjem času merodajen tečaj francoskega franka. Ako pada francoski frank v New-Yorku, narašča s tem nevarnost francoske konkurence in vsled tega začnejo padati tečaj italijanskih podjetij za železo in jeklo, medtem ko ima dvigovanje franka ravno nasprotno posledice.

Veliko povpraševanje vlada na italijanskih borzah za delnice podjetij za umetno svilo in velika delniška družba «Snia-Viscosa» je ravnokar svila svojo delniško glavnico od 350 na 600 milijonov lir. Industrija umetne svile je v Italiji v zadnjih letih silno napredovala. Zelo pomembno je, da izvažata Italija sedaj velike množice umetne svile, medtem ko jo je morala prej v veliki meri kupovati iz Francije tudi za svojo lastno potrebo. V lanskem letu je izvozila Italija 2.3 milijona kilogramov umetne svile, medtem ko je je uvozila le pol milijona kilogramov. V proizvodnji umetne svile — 4.6 milijonov kilogramov na leto — stoji Italija na četrtem mestu. Prve so Združene države, druga je Anglija, tretja Nemčija in četrta Italija. Treba je omeniti, da prideluje Italija razen celuloze in premoga doma skoraj vse važne sirovine, ki so potrebne za vzdrževanje te industrije. Zanimivo je tudi, da uporaba umetne svile v Italiji sami sicer počasi, toda stalno napreduje. Cene umetne svile, ki so bile l. 1920. na vrhuncu, so sedaj nižje, nego so bile najnižje v l. 1918.

Kakor za delnice industrije umetne svile, se zanimajo borze tudi za delnice hidroelektričnih podjetij, in to kljub temu, da so dividende v primeri s predvojnimi časom znatno padle. Povprečno so znašale dividende italijanskih električnih podjetij v letu 1915. še 6.26%, a v letu 1922. le še 1.89%. Toda italijanski hidroelektrični industriji se obeta velik razmah, kakaj od približno 5 milijonov kilovatov na uro se izrablja sedaj le en del. Glavnica, ki je založena v to industrijo, znaša skoraj 3 milijarde lir. Za italijansko trgovinsko in plačilno bilanco ima hidroelektrična industrija velik pomen, ker mora Italija uvažati sedaj nad 11 milijonov ton premoga iz inozemstva. Če bi ne imela sedanje hidroelektrične industrije, bi morala kupiti v inozemstvu še nadaljnjih 6 milijonov ton, za kar bi morala plačati 1½ milijardo lir.

Statistični podatki o brezposelnosti, ki so bili ravnokar objavljeni, se nanašajo na stanje, kakršno je bilo l. decembra 1923. Kljub raznim opominom ministrov, napreduje sestavljanje statističnih podatkov zelo počasi. Po tej statistiki je število brezposelnih nekoliko naraslo, in sicer na 290.161 oseb napram 267.499 osebom ob koncu predlanskega leta. Zvišanje brezposelnosti v Italiji gre gotovo na račun letnega časa, ker se opaža to zvišanje predvsem v poljedelstvu, lovstvu, ribolovu, stavbinstvu, v gradbi čest itd. Toda tudi v industriji kemičnih izdelkov je brezposelnost znatno narasla, medtem ko je padla v lesni, kožni in papirni industriji.

Po ureditvi reškega vprašanja čakajo Italijo v tem mestu vsakokrat težke naloge, kajti jasno je, da je reško pristanišče vsled vojne in dolgotrajnega zanemarjanja, ki je sledilo, mnogo trpelo. Res je, da je Italija dala izvršiti od 6. oktobra 1921., ko je vzel upravo pristanišča v svoje roke, mnogo del. Vzpostavila je tudi — dasi v neznanem obsegu — zvezo med Reko in Benetkami, Trstom in Zadrom. Vendar pa bo potrebno še mnogo dela, kajti pristaniške naprave, doki in pomoli in deloma tudi skladišča so bila močno poškodovana.

Ustanovitev italijanskega kreditnega zavoda za italijanska podjetja v inozemstvu, ki jo je naznanila «Gazzetta ufficiale», je dala povod za razne kritične opazke. Gre za zavod, ki ima na pol državni značaj, s temeljno glavnico 100 milijonov lir. Obresti so zajamčene od države in sicer do 4½% pri delnicah in do 3½% pri obvezah podjetja. Znani gospodarski svetnik Luigi Einaudi zahteva, naj se delokrog tega zavoda točno določi in da naj se prihranki izseljencev ne uporabljajo za to, da bi dobivali italijanski industrijalci in trgovci v inozemstvu kredite pod poveljnimi pogoji, temveč naj služijo v to svrhu vloge zasebnega kapitala. V pravih tega podjetja, ki so bila do sedaj objavljena, ni glede te točke nikake jasnosti in misli se, da bodo pravila v nekaterih točkah v tem smislu izpopolnjena.

Poročilo o upravi italijanskih železnic za l. 1922/23. se je pričakovalo z velikim zanimanjem. Poročilo naglašja, da se je primanjkljaj državnih železnic zmanjšal za 351 milijonov lir. Ta uspeh je bil dosežen s tem, da so se prejemki zvišali za 142 milijonov in znižali izdatki za 208 milijonov lir. Glede znižanja izdatkov je treba omeniti, da se je doseglo manj, nego se je pričakovalo, zakaj v prihrankih svoti gre skoraj 200 milijonov lir na račun prihrankov v premogu. Ti prihranki pa so le prehodni, ker jih je omogočilo le padanje cen premoгу v Italiji.

DARovi

Pečar Martin, Sv. Barbara daruje L. 4.— «Dijaki Matici». Denar hrani upravištvo. Na pobudo odbora brezovske čitalnice in brezovskih deklet «kresnice» je darovala vsaka hiša nekaj žita — izjemo ste delali le družini S. in K., — ki se je vnovčila v znesku L. 45 ter darovala Šentjakovski refekciji «S. d.» — Denar hrani Polit. društvo «Edinost» v Trstu.

O priliki poroke Marije Debenjak z g. Zvan Leonom se je nabralo v veseli družbi L. 41 za «Solsko društvo». Na zabavnem večeru društva «Kolo» pri Furlanu je nabral g. Samec za na dražbi prodanega gozdnega ščinkovca L. 125.05; ker je lahko nosil 5 minut visok cilindar je dodal g. N. N. L. 2; za kazen, ker sta šla gg. Potkaj in Jug plesat brez dovoljenja g. Samec z njegovo ženo po L. 1; skupaj L. 129.05 za «Solsko društvo».

Vrli «Kolaši»! Bog vas živi! Naj bi si tudi druga naša društva vzela za zgled, kajti «Kolaši» nimajo ne sestanka, ne izleta, kjer bi se ne spominjali naše dece.

Književnost in umetnost

Antona Fogazzaro: Svetnik. — Tiskovna zadruga v Ljubljani je izdala v slovenskem prevodu znameniti roman «Svetnik» (Il Santo) znanega italijanskega pisatelja Antona Fogazzara, ki razpreda v svojem delu pereča ljubezenska, verska, politična in družabna vprašanja. Umetniška slava Fogazzarova ne zaostaja mnogo za Manzonijevo. Njegovi spisi so se že ob njihovi prvi izdaji prevajali v razne tuje

jezike. Zato je bil že skoraj čen, da se tudi Slovenci seznanijo s slavnim Italijanom, ki se prišteva k najboljšim klasikom novodobnega romana. Tiskovna zadruga zaaluzi posebno priznanje tudi zato, ker smoteno utira pot kulturnemu zblizanju dveh sosednih narodov, italijanskega in slovenskega, ki sta glede medsebojnega spoznavanja oba kriva dokaj zamud.

Borzna poročila.

Valuta na tržaškem trgu.

ogrske krome	0.04	0.05
avstrijske krome	0.0325	0.0330
čehoslovaške krome	0.6725	0.6775
dinarji	39.	39.30
leji	12.	12.50
marke	23.25	23.40
dolarji	96.	96.50
francoski franki	407.	408.
švicarski franki	100.25	100.50
angleški funti papirnati		

ZAHVALA

Globoko gajeni po izrednih dokazih prijateljstva in sočutja ob priliki nenadomestljive izgube našega nepozabnega

Josipa Furlani-ja

izrekamo svojo največjo zahvalo vsem blagim osebam, ki so na katerikoli način izkazale zadnjo čast dragemu pokojniku.

Posebno se zahvaljujemo ugledni tvrdki Di Battista Letig, tovarniku, vsem prijateljem in znancom, ki so spremlili pokojnika na njegovi zadnji poti.

TRST, 5. marca 1924.

Družina Furlani.

Mali oglasi

KORESPONDENTINJA za slovenski in italijanski jezik, pozna nemški, z večletno pisarniško prakso, izurjena v lesni trgovini, išče primerne službe v mestu ali na deželi. Ponudbe pod «Marjiva» na upravištvo.

SLUŽKINJO, pošteno, za domača dela in za raznašanje nekoliko mleka, se išče. Plača po dogovoru. Via Commerciale 16.

SOBA, opremljena se odda. Via Commerciale 16.

TRGOVSKI POMOČNIK, mešane stroke, išče službe v mestu ali na deželi. Naslov pri upravištvo.

PRODA SE HIŠA v bližini Rakeka poleg državne ceste, s sadnim vrtom, njivo in gozdom parcelo, pripravno tudi za manjšo obrt. Cena Din. 40.000.— Pisemne ponudbe na Jakoba Senčur, Polhov Gradec, Slovenija.

DEKLE, mlado, za majhno družino, se išče. Corso Garibaldi 29, vrata 6.

SLUŽKINJO, Slovenko, išče jugoslovanska družina. Predstaviti se od 4—5 v Via Milano 11, pisarna Suringer.

SOFER za osebni avto, prvovrstna moč, perfektni mehanik, pošten, popolnoma zanesljiv, z dobrih sprizicvali, dobi stalno službo pri večjem podjetju v Trstu. Nastop takoj. Natlačne pisemne ponudbe pod «Dober sofer» na upravištvo.

DVE ENOVPREŽNI KOČLI prodam po nizki ceni. Ostrovska, mehanik. Opčine.

BABICA, diplomirana, sprejema noseče. Ljubljana oskrba. Cene nizke. Govori slovensko. Corso Garibaldi 23/1.

ZLAT, srebrn in papirnat denar se kupuje in prodaja po zmernih cenah. Menjalnica via Giacinto Gallina 2, (nasproti hotela Moncenisio). Telefon 31-27. Govori se slovensko.

KRONE, srebro, zlato in platin kupujem. Plačam več kot drugi. Zlatarna Povh Albert, Trst, via Mazzini 46.

ZLATO, srebro, briljante, plača po najvišjih cenah. Pertot, Via S. Francesco 15, II.

TRTE cepljene, prvovrstne L. 80, II. vrste L. 40, bilfe L. 20 sto komadov. Pri večjih naročbah popust. Trtnica Forčič Ivan, Preserje p. Komen.

Hiša s popolnoma opremljeno restavracijo

na prometnem kraju v Ptuj (Slovenija) se prodaja radi družinskih razmer. Ponudbe na Marijo Vouk, Ptuj, Aškerčeva ul. 9.

UCENEC, zdrav, močan, poštenih kmetijskih stvari, ki je dovršil ljudske šole ter ima tudi kako srednjo šolo, se sprejme v trgovino z mešanim blagom, Milan Kutin, Poštojna.

BABICA, avtorizirana, sprejema noseče. Govori slovensko. Zdravnik na razpolago. Tajnost zadržana. Nizke cene. Slavec, Via Giulia 29.

CUNJE plačam po 50 cent. Babič, Molino Grande 20.

Gospodarsko posojilno in konz. društvo v Bazovici vp. zadr. z om. poroštvom

vabi na

15. redni občni zbor

ki se bo vrši

dne 15. marca 1924, ob 18. uri v lastnih prostorih.

DNEVNI RED:

1. Pozdrav predsednika.
2. Poročilo načelnika.
3. Poročilo nadzornišva in odobritev letnega računa.
4. Volitev načelnika.
5. Volitev nadzornišva.
6. Slučajnosti.

188 NAČELNIŠTVO.

NB. Ako ne bo občni zbor sklepčen pri prvem sklicanju, vrši se bo pol ure pozneje pri vsaki udeležbi v istih prostorih in z istim dnevnim redom.

Pohištvo

po cenah brez konkurence

Obiščite veliko skladišče

Via Udine šte. 25.

Posiljalce na deželo z jamstvom gotovega dohoda.

Zobozdravnik

dr. Lojz Kraigher

specialist za bolezni v ustih in na zobeh sprejema za vsa zobozdravniška in zobotehniška opravila v Gorici, na Travniku 20 (Piazza della Vittoria 20) od 9-12 in od 3-5.

Trgovsko-obrtna zadruga v Trstu reg. zadr. z neom. jamstvom

RAZGLAS.

Z ozirom na to, da je podpisana zadruga na svojem rednem občnem zboru dne 1. avgusta 1923 sklenila povišati svoje zadrugne deleže, in sicer opravilne od 2 lir na 10 lir ter glavne od 20 lir na 100 lir, pozivlja ista tem potom svoje zadrugnike, da doplačajo do 31. maja 1924 svoje deleže do zgoraj določene višine, ker bo sicer po preteku tega roka imela pravico nastopati proti onim, ki ne bi doplačali svojih deležev, v smislu zadrugnih pravil in zadrugnega zakona.

V Trstu, dne 1. marca 1924.

Trgovsko-obrtna zadruga v Trstu reg. zadr. z neom. jamstvom.

Pozor kmetovalci!

Prve dni marca sem odprl v Gorici, via Carlo Favetti 6 (nasproti Narodne tiskarne) novo tvrdko z imenom

„VINOAGRARIA“

Pečal se bom s posredovanjem prodaje vina in drugih pridelkov v inozemstvo. Preskrboval bom z zadrugnim in zasebnim obratom, kakor žganjarnam, kletem, nalekararnam itd., potrebne stroje in načrte, nakupoval bom grampo, popravljal bolna vina in prodajal razne potrebščine za vno-gradništvo, kletarstvo, sadjarstvo, kakor cepilne nože, žagice, škjarje iz svetovnoznane nemške tovarne «Kunde», cepilni vosek, trake za cepljenje trt, liče, ebniljoskope, vinometre itd.

Sprejemam prednaročila za seme sviloprejk (kavaličev).

JUST UŠAJ,

oenotehnik in agronom.

AMP Affineria Metalli Preziosi

družba z om. j.

Trst - Via Artisti 9 - Trst

Kupuje zlato, srebro, platin v vsaki obliki in srebrn denar. — Prodaja dragocene kovine izdelane in v kosih in kemične sestavine. — Glajenje, ploščenje in nitkanje. — Kemična delavnica za vsakovrstno preizkušanje.

PETE **PODPLATI**

PALMA

iz pristinega kaučuka.

„PALMA“ Trst, Via Coronio 9.

PRETIRANE CENE

plačujem za

K O Ž E

kun, zlatice, lisic, dihurjev, vider, jazbecov, mačk, veveric, krto, divjih in domačih zajcev.

Predno prodate kože, vprašajte me za cene.

D. WINDSPACH

Trst, Via Cesare Battistini 10

II. nadst., vrata 16

Sprejemajo se pošiljalce po pošti.

Najstarejši slovenski denarni zavod.

Tržaška posojilnica in hranilnica

registrovana zadruga z omejenim poroštvom

uraduje v svoji lastni hiši

ulica Torrebiana šte. 19, I. n.

Sprejema navadne hranilne vloge na knjižice, vloge na tekoči račun in vloge za čekovni promet, ter jih obrestuje

po 4%

večje in stalne vloge po dogovoru.

Daje posojila na vknjižbe, menjice, zastave in osebne kredite. — Obrestna mera po dogovoru.

Uradne ure za siranke od 9 do 13.

Ob nedeljah in praznikih je urad zaprt

Št. telef. 25-47.

BANCA ADRIATICA

Ustanovljena leta 1905.

Delniška glavnica Lit. 15.000.000.— popolnoma vplačana.

Glavni sedež: Trst, Via S. Nicolò 9 (Lastna palača). Podružnici: ABBAZIA, ZARA.

Olajšuje vsako trgovsko operacijo z Jugoslavijo in z vzhodnimi deželami

Dale subvencije na blago, efekte in vrednosti

Otvorja akreditivne za nakup blaga. — Inkasi efektov in računov. Informacije. — Kupuje in prodaja dinarje in druge valute. Jamstvena pisma in druge operacije po najugodnejših pogojih.

Sprejema vloge v lirah na hranilne knjižice in jih obrestuje po 4%, letno netto, a vloge na tekoči račun po 4½%, v zvezanih vlogah proti odpovedi obrestuje najbolje po dogovoru.

Sprejema vloge v Dinarjih ter jih obrestuje najbolje po dogovoru.

Izvršuje nakazila v lirah in dinarjih za Jugoslavijo